

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 03. 2016.

Sarajevo, maj/svibanj 2016.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. 03. 2016. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD 1

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 2

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	8
2.1.1. Obaveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	32
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	36
2.4. Likvidnost	40
2.5. Devizni rizik	48

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE 50

PRILOZI 53

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se već duži period odvija u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog rasta i razvoja u zemljama EU zone. Nedovoljan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutrašnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima finansiranja, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. Prvi kvartal 2016. godine karakteriše stagnacija bilansne sume, kako na nivou sistema, tako i kod većine banaka, depoziti su na istom nivou kao i na kraju 2015. godine, a zabilježen je neznatni kreditni rast, dok je kapital porastao iz osnova ostvarene dobiti tekućeg perioda. To ukazuje na već duže vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan i siguran.

Na dan 31.03.2016. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2015. godine, a broj zaposlenih u bankama F BiH iznosio je 6.677.

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosila je 17,2 milijarde KM, što je približno na istom nivou kao i na kraju 2015. godine. Samo su dvije banke imale umjerenu stopu rasta (5% i 6%), dok su takođe dvije banke zabilježile umjeren pad aktive (6% i 9%). Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježena je neznatna promjena, odnosno povećanje učešća kredita sa 67,5% na 67,9%, dok je učešće novčanih sredstava smanjeno sa 28,3% na 27%.

Novčana sredstva su u prvom kvartalu 2016. godine smanjena za 4,2% ili 205 miliona KM i sa 31. 03. 2016. godine iznosila su 4,7 milijardi KM. Pad novčanih sredstava rezultat je rasta plasmana drugim bankama, blagog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire, a s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza.

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u prvom kvartalu 2016. godine zabilježili su skroman rast od 0,8% ili 88 miliona KM, tako da su sa 31. 03. 2016. godine iznosili 11,7 milijardi KM. Kreditni stanovništvu su ostvarili neznatan rast od 1% ili 36 miliona KM, dok je učešće zadržano na istom nivou od 49,1% i sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 5,7 milijardi KM. Kreditni dati privatnim preduzećima iznose 5,4 milijarde KM, sa takođe niskim rastom od 1% ili 78 miliona KM i povećanim učešćem sa 45,9% na 46,2%. Ukupni nekvalitetni kreditni sa 31. 03. 2016. godine iznose 1,46 milijardi KM i u odnosu na kraj 2015. godine smanjeni su za 3% ili 46 miliona KM. Učešće nekvalitetnih kredita, kao ključni indikator kvaliteta kredita, smanjeno je sa 12,9% na 12,4%. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 65%, a na stanovništvo 35%. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 16% ili 951 milion KM, što je za 0,7 procentnih poena manje nego na kraju 2015. godine, a za sektor stanovništva isti iznose 8,8% ili 504 miliona KM, što je za 0,2 procentna poena manje u odnosu na kraj 2015. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 4,1% ili 43 miliona KM (u 2015. godini rast je iznosio 31,1% ili 249 miliona KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfolio vrijednosnih papira na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio je 1,1 milijardu KM, što je učešće u aktivi od 6,3%.

U strukturi izvora finansiranja banaka depoziti su s iznosom od 13,1 milijardu KM i učešćem od 76% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH i zadržali su približno isti nivo kao i na kraju 2015. godine. Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog

i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 2,4% ili 175 miliona KM i sa 31.03.2016. godine iznosili su 7,4 milijarde KM.

Dugogodišnji trend pada kreditnih obaveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 4% ili 36 miliona KM, na nivo od 868 miliona KM i učešćem od 5% u strukturi finansiranja banaka. U posljednjih sedam godina, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U istom periodu izvori finansiranja banaka u F BiH (uzeti krediti, depoziti i subordinisani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka majki i ostalih članica grupacije i/ili drugih dioničara), smanjeni su za 70% ili 2,4 milijarde KM i sa 31. 03. 2016. godine iznose jednu milijardu KM ili 5,9% pasive. Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom periodu u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora finansiranja.

U prvom kvartalu 2016. godine ukupan kapital povećan je za 2,8% ili 72 miliona KM, po osnovu dobiti tekućeg perioda i sa 31. 03. 2016. godine iznosio je 2,7 milijardi KM.

Regulatorni kapital na dan 31. 03. 2016. godine iznosio je 2,2 milijarde KM i neznatno je povećan u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 03. 2016. godine iznosila je 15,4% i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sistema na dan 31. 03. 2016. godine iznosila je 9,3%.

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 73 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 74 miliona KM ostvarilo je 15 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od jedan milion KM iskazan je kod dvije banke.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 03. 2016. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2015. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01. 07. 2008. godine.

U prvom kvartalu 2016. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka, što je posljedica finansijske krize i smanjenog obima poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacionih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju

racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 45 (sve na teritoriji Federacije BiH): osnovano je osam novih organizacionih dijelova, osam organizacionih dijelova je ukinuto, a kod 29 su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 03. 2016. godine imale ukupno 557 organizacionih dijelova, što je isto kao i 31. 12. 2015. godine.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (36) je također ostao isti kao i 31. 12. 2015. godine.

Sa 31. 03. 2016. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 49 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Četiri banke iz Republike Srpske imale su 36 organizacionih dijelova u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 03. 2016. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

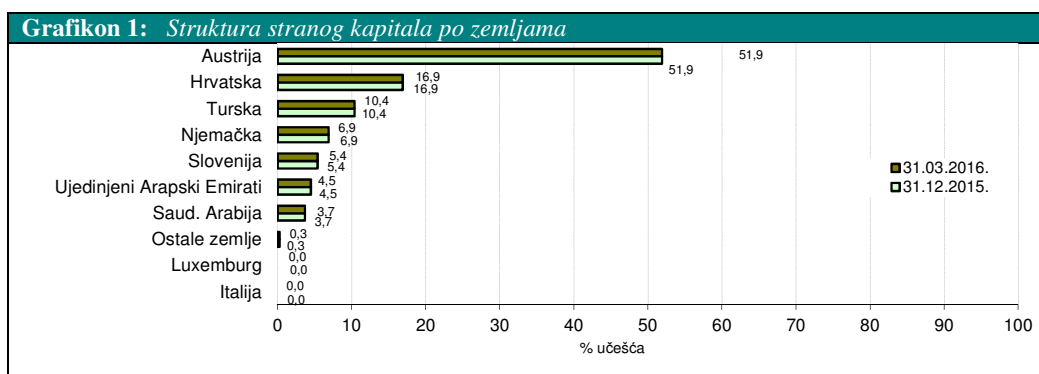
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 03. 2016. godine, ocijenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka.

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 03. 2016. godine stanje je isto kao na kraju 2015. godine: najveće učešće stranog kapitala od 51,9% i dalje imaju dioničari iz Austrije, slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 16,9%, te Turske od 10,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 7%.

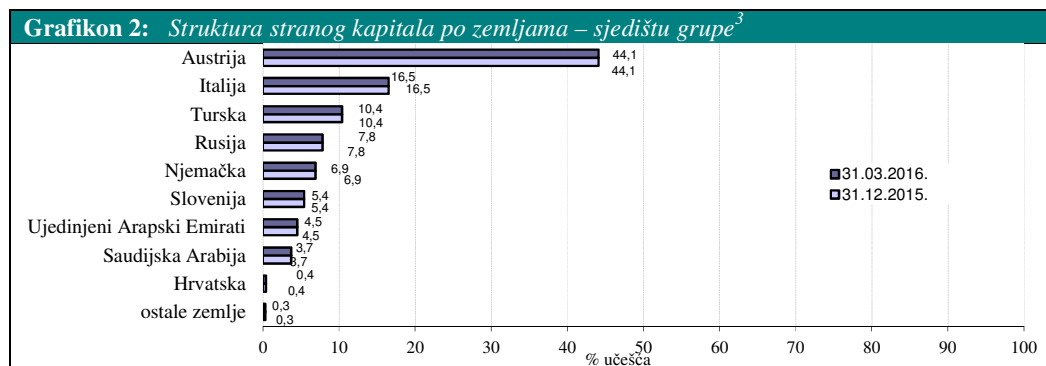

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe nepromijenjeno u odnosu na kraj 2015. godine: učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

44,1%, slijede italijanske banke s učešćem od 16,5%, učešće kapitala iz Turske iznosi 10,4%, te Rusije 7,8%. Ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	51.929	2%	52.319	2%	52.544	2%	101	100
Privatne banke	2.367.574	98%	2.545.398	98%	2.617.576	98%	108	103
U K U P N O	2.419.503	100%	2.597.717	100%	2.670.120	100%	108	103

U prvom kvartalu 2016. godini ukupan kapital povećan je za 2,8% ili 72 miliona KM, po osnovu finansijskog rezultata-dobiti iz tekućeg perioda.

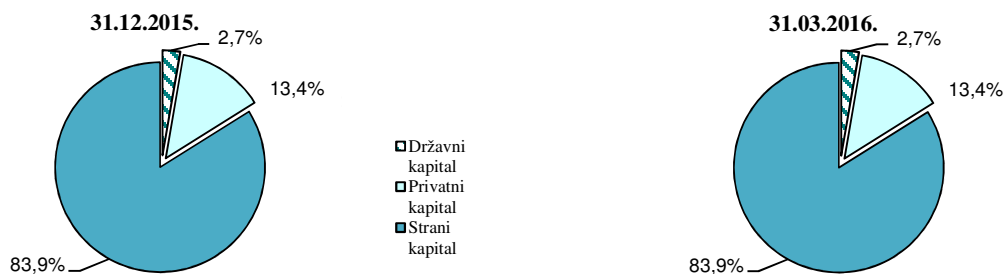
Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	32.364	2,6	31.647	2,7	31.647	2,7	98	100
Privatni kapital (rezidenti)	162.354	13,2	156.574	13,4	156.774	13,4	96	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.038.832	84,2	979.271	83,9	979.071	83,9	94	100
U K U P N O	1.233.550	100,0	1.167.492	100,0	1.167.492	100,0	95	100

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u F BiH na kraju prvog kvartala 2016. godine je isti kao i 31. 12. 2015. godine, i iznosi 1,2 milijarde KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 03. 2016. godine iznosi 2,7% i isti je kao i 31. 12. 2015. godine, posmatrano i u relativnim i u apsolutnim pokazateljima.

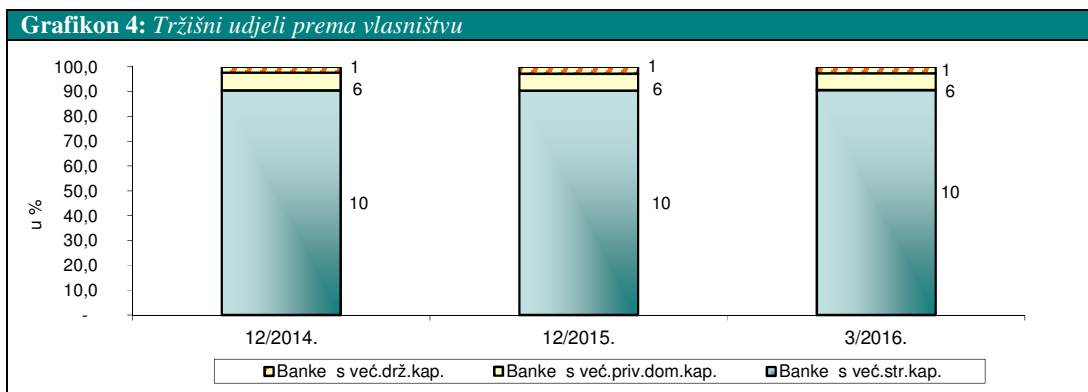
Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,4% i isto je kao i 31. 12. 2015. godine, posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je veće za 0,2 miliona KM neto, nakon trgovanja sa nerezidentima u četiri banke.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu ostalo je isto (83,9%) kao i 31. 12. 2015. godine, posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je smanjeno za 0,2 miliona KM neto, nakon trgovanja sa rezidentima u četiri banke.

Tržišno učešće banaka prema kriterijumu vlasništva već duži period je skoro nepromijenjeno, odnosno s neznatnim promjenama. Sa 31. 03. 2016. godine učešće banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosilo je visokih 90,7%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,8%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,5%.

- u % -

BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.03.2016.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,1	2,3	1	2,0	2,8	1	2,0	2,5
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	7,8	7,1	6	6,9	6,8	6	6,8	6,8
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	90,1	90,6	10	91,1	90,4	10	91,2	90,7
U K U P N O	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 03. 2016. godine broj zaposlenih iznosio je 6.677, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS		
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.	
1	2	3	4	5	6	
Državne banke	202	3%	181	3%	186	3%
Privatne banke	6.758	97%	6.502	97%	6.491	97%
UKUPNO	6.960	100%	6.683	100%	6.677	100%
Broj banaka	17		17		17	

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS		
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.	
1	2	3	4	5	6	7
Visoka stručna sprema	3.775	54,2%	3.757	56,2%	3.776	56,6%
Viša stručna sprema	587	8,5%	551	8,3%	547	8,2%
Srednja stručna sprema	2.571	36,9%	2.360	35,3%	2.340	35,0%
Ostali	27	0,4%	15	0,2%	14	0,2%
UKUPNO	6.960	100,0%	6.683	100,0%	6.677	100,0%

Na kraju prvog kvartala 2016. godine broj zaposlenih je ostao skoro isti kao i na kraju 2015. godine.

Neznatne promjene u kvalifikacionoj strukturi (dalji blagi rast učešća zaposlenih s visokom spremom na 56,6%) su rezultat neznatnog smanjenja broja zaposlenih sa višom i srednjom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.03.2016.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	202	379.330	1.878	181	476.866	2.635	186	432.627	2.326
Privatne	6.758	15.771.200	2.334	6.502	16.712.715	2.570	6.491	16.792.377	2.587
UKUPNO	6.960	16.150.530	2.320	6.683	17.189.581	2.572	6.677	17.225.004	2.580

Na kraju posmatranog perioda, na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo, kao i na kraju 2015. godine, 2,6 miliona KM aktive.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	1	0	0
1.000 do 2.000	7	7	8
2.000 do 3.000	7	8	7
Preko 3.000	2	2	2
UKUPNO	17	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,1 milion KM do 3,7 miliona KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,7 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „punog“ bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁴.

⁴ Državne banke u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.03.2016. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 711 miliona KM.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosila je 17,2 milijarde KM, što je isti nivo kao i krajem 2015. godine. Bilansna suma i ključne bilansne kategorije: depoziti, ukupan kapital, novčana sredstava i krediti, bilježe neznatne promjene, što je i očekivano, jer je još uvijek prisutan uticaj finansijske i ekonomske krize, odnosno stanje u okruženju u kojem posluju banke u Federaciji BiH, odnosno u BiH.

- 000 KM-

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.560.234	28,2	4.857.483	28,3	4.652.946	27,0	107	96
Vrijednosni papiri ⁵	801.289	5,0	1.050.206	6,1	1.093.424	6,3	131	104
Plasmani drugim bankama	50.836	0,3	78.420	0,5	151.406	0,9	154	193
Kreditni	11.170.277	69,2	11.610.744	67,5	11.698.258	67,9	104	101
Ispravka vrijed.	1.160.481	7,2	1.153.862	6,7	1.131.556	6,6	99	98
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	10.009.796	62,0	10.456.882	60,8	10.566.702	61,4	104	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	525.860	3,2	516.894	3,0	530.521	3,1	98	103
Ostala aktiva	202.515	1,3	229.696	1,3	230.005	1,3	113	100
UKUPNA AKTIVA	16.150.530	100,0	17.189.581	100,0	17.225.004	100,0	106	100
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	12.130.746	75,1	13.098.983	76,2	13.092.943	76,0	108	100
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	1.026.503	6,4	904.050	5,3	867.917	5,0	88	96
Ostale obaveze	573.778	3,5	588.831	3,4	594.024	3,5	103	101
KAPITAL								
Kapital	2.419.503	15,0	2.597.717	15,1	2.670.120	15,5	107	103
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	16.150.530	100,0	17.189.581	100,0	17.225.004	100,0	106	100

- 000 KM-

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi									
BANKE	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS		
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)	
1	2	3	4	5	6	7			
Državne	1	379.330 2%	1	476.866 2,8%	1	432.627 2,5%	126	91	
Privatne	16	15.771.200 98%	16	16.712.715 97,2%	16	16.792.377 97,5%	106	100	
UKUPNO	17	16.150.530 100%	17	17.189.581 100%	17	17.225.004 100%	106	100	

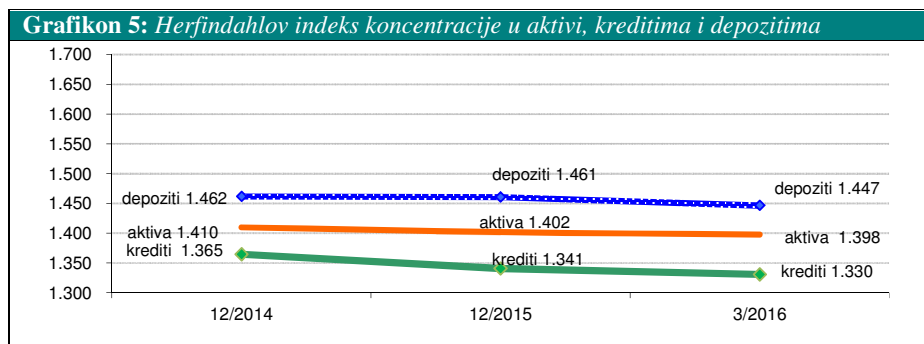
Prvi kvartal 2016. godine karakteriše stagnacija bilansne sume, kako na nivou sistema, tako i kod većine banaka. Samo su dvije banke imale umjerenu stopu rasta (5% i 6%), dok su takođe dvije banke zabilježile umjeren pad aktive (6% i 9%).

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

⁵ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeća.

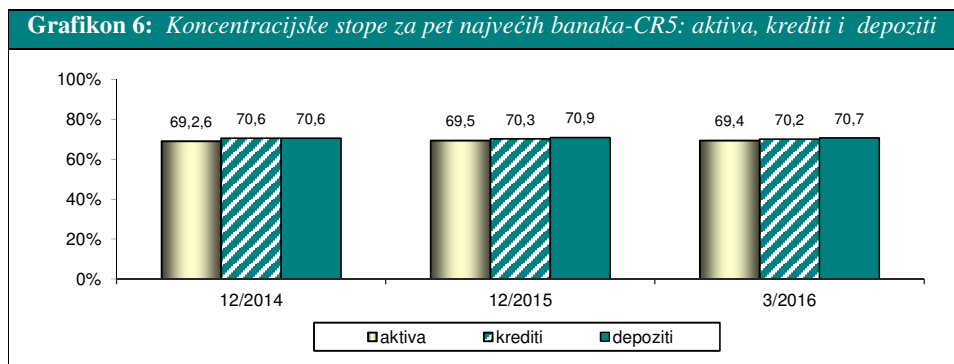
⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je

U prvom kvartalu 2016. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je neznatno smanjen: za aktivu 4, kredite 11 i depozite 14 jedinica, tako da je sa 31. 03. 2016. godine za aktivu iznosio 1.398, kredite 1.330 i depozite 1.447 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišno učešće iznosio je 69,4%, za kredite 70,2% i depozite 70,7%. Već duži period vrijednost CR5 ima neznatne, odnosno blage promjene u sve tri kategorije, ali i dalje je evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriterijumu pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2015. godine su neznatne, što je rezultat stagnacije aktive kod većine banaka.

U sistemu dominiraju dvije najveće banke (I grupa s aktivom preko dvije milijarde KM) s učešćem od 47,1%, slijedi učešće II grupe (tri banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 22,3%, a nešto manje učešće od 19% ima III grupa (četiri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM). Učešće IV najbrojnije grupe (sedam banaka s aktivom između 100 i 500 miliona KM)

koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁷ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

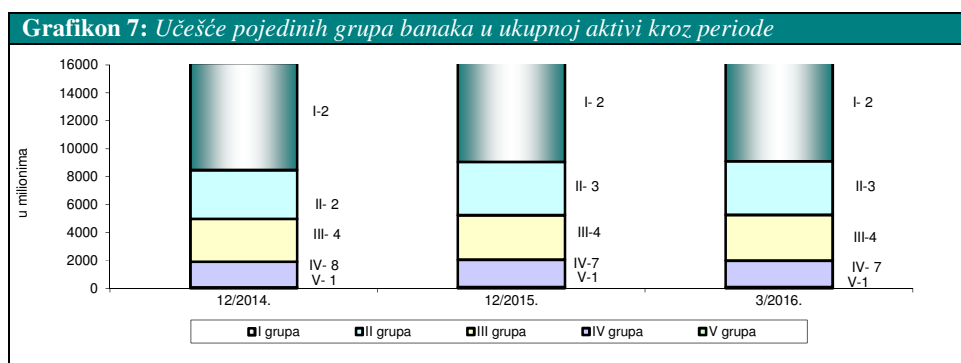
⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

⁹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

iznosi 11,1%, dok jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 miliona KM) ima učešće od neznatnih 0,5%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2014.			31.12.2015.			31.03.2016.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.685	47,6	2	8.121	47,3	2	8.114	47,1	2
II- 1000 do 2000	3.488	21,6	3	3.822	22,2	3	3.848	22,3	3
III- 500 do 1000	3.077	19,0	4	3.200	18,6	4	3.272	19,0	4
IV- 100 do 500	1.823	11,3	7	1.963	11,4	7	1.906	11,1	7
V- Ispod 100	78	0,5	1	84	0,5	1	85	0,5	1
UKUPNO	16.151	100,0	17	17.190	100,0	17	17.225	100,0	17

U prvom kvartalu 2016. godine, kao i prethodnih godina, bilansna suma stagnira i na istom je nivou od 17,2 milijarde KM kao i krajem 2015. godine. Depoziti su takođe ostali nepromijenjeni sa iznosom od 13,1 milijardu KM, dok je ukupni kapital ostvario blagi rast od 2,8% ili 72 miliona KM, iz osnova ostvarene dobiti tekućeg perioda. Nastavljen je trend smanjenja kreditnih obaveza, sa stopom od 4% ili 36 miliona KM, odnosno na nivo od 868 miliona KM.

Pad novčanih sredstava od 4,2% ili 205 miliona KM, odnosno na nivo od 4,7 milijardi KM je rezultat rasta plasmana drugim bankama, blagog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire, a s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza.

Višak likvidnosti, zbog stagnacije kreditnih plasmana, dio banaka je kratkoročno plasirao u domaće i strane banke, što donosi dodatni kamatni prihod. Plasmani drugim bankama porasli su za 93% ili 73 miliona KM, odnosno sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 151 milion KM.

U posmatranom periodu 2016. godine ostvaren je kreditni rast od skromnih 0,8% ili 88 miliona KM i sa 31. 03. 2016. godine krediti su iznosili 11,7 milijardi KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 4,1% ili 43 miliona KM (u 2015. godini rast je iznosio 31,1% ili 249 miliona KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfolio vrijednosnih papira na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio je 1,1 milijardu KM, što je učešće u aktivi od 6,3%.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje) imao je rast od 6,2% ili 55 miliona KM, iznosio je 938 miliona KM, dok su vrijednosni papiri koji se drže do

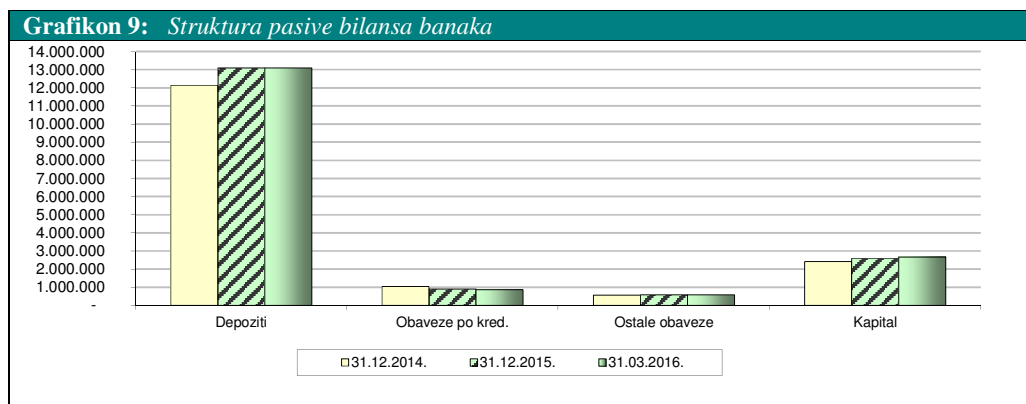
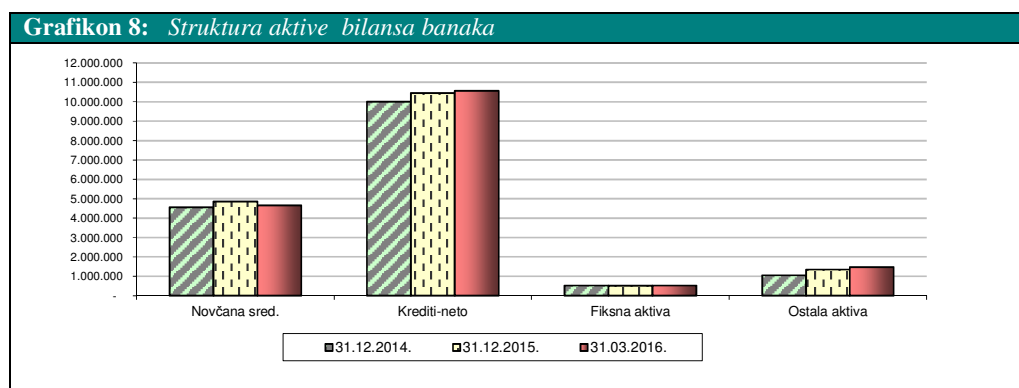
dospjeća smanjeni za 7%, odnosno sa 167 miliona KM na 156 miliona KM. U oba portfolija nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹⁰ ukupne vrijednosti 600 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 119 miliona KM. Takođe, u portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća preduzeća ukupno u iznosu od tri miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od 371 milion KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Rast ulaganja u vrijednosne papire u prvom kvartalu 2016. godine posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovu kupovine trezorskih zapisa.

Stanje trezorskih zapisa emitenta Vlade F BiH sa 31. 03. 2016. godine iznosi 160 miliona KM (31. 12. 2015. godine 100 miliona KM), odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost je 159,8 miliona KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH. Stanje nominalne vrijednosti obveznica sa 31. 03. 2016. godine je isto kao na kraju 2015. godine i iznosi 419 miliona KM. Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 560 miliona KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 19 miliona KM u portfelj koji se drži do dospjeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (1,1 milijarda KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće od 66% BiH (na kraju 2015. godine 63,6%), kao rezultat rasta od 8% ili 54 miliona KM, odnosno na nivo od 722 miliona KM na kraju prvog kvartala 2016. godine, zatim slijede Rumunija s učešćem od 9,2%, Austrija 8,3%, Belgija 3,1% itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹⁰ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 13,1 milijardu KM i učešćem od 76% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Dugogodišnji trend pada kreditnih obaveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 4% ili 36 miliona KM, na nivo od 868 miliona KM i učeće od 5%. Kapital je, nakon rasta od 2,8% ili 72 miliona, sa 31. 03. 2016. godine iznosio 2,7 milijardi KM, a učešće je povećano sa 15,1% na 15,5%.

Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježena je neznatna promjena, odnosno povećanje učešća kredita sa 67,5% na 67,9%, dok je učešće novčanih sredstava smanjeno sa 28,3% na 27%.

- u 000 KM-

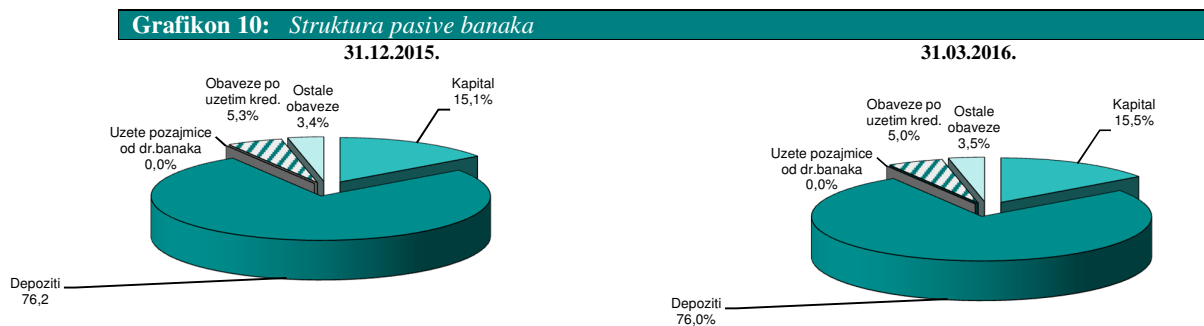
Tabela 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	456.750	10,0	581.152	12,0	555.763	11,9	127	96
RR kod CB BiH	2.854.559	62,6	3.181.721	65,5	3.136.498	67,4	111	99
Računi kod depoz.inst.u BiH	22.759	0,5	2.100	0,0	3.215	0,1	9	153
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.225.850	26,9	1.092.273	22,5	957.312	20,6	89	88
Novč. sred. u procesu naplate	316	0,0	237	0,0	158	0,0	75	67
UKUPNO	4.560.234	100,0	4.857.483	100,0	4.652.946	100,0	107	96

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u prvom kvartalu 2016. godine smanjena su za 1% ili 45 miliona KM i sa 31. 03. 2016. godine iznosila su 3,1 milijardu KM ili 67,4% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 65,5%). Kontinuirani pad sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu nastavljen je i u 2016. godini, ova sredstva su smanjena za 12% ili 135 miliona KM i iznosila su jednu milijardu KM ili 20,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 22,5%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 4% ili 25 miliona KM, sa 31. 03. 2016. godine imale gotovog novca u iznosu od 556 miliona KM, što je 11,9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 73,1% na 75,6%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 03. 2016. godine daje se u sljedećem grafikonu:

U prvom kvartalu 2016. godine učešće depozita (76,0%), kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, je neznatno smanjeno na 76%, dok je kontinuirani trend smanjenja učešća kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2016. godini (za 0,3 procentna poena, odnosno na 5,0%).

Depoziti su 31. 03. 2016. godine iznosili 13,1 milijardu KM, te su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 0,9 milijardi KM i učešćem od 5%, a koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, kao i smanjenja kreditne aktivnosti, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za cca 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a u prva tri mjeseca smanjeni su za 4% ili 36 miliona KM (u 2015. godini pad je iznosio 11,9% ili 122 miliona KM). Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 112 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 5,7%.

Banke su sa 31. 03. 2016. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 26), na koje se odnosi 82% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), Svjetska banka - World Bank, UniCredit Bank Austria AG, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) i European fund for Southeast Europe (EFSE).

Kapital je na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosio 2,7 milijardi KM, s osvarenim rastom od 2,8% ili 72 miliona KM u odnosu na kraj 2015. godine, iz osnova finansijskog rezultata (dobit) u prva tri mjeseca 2016. godine.

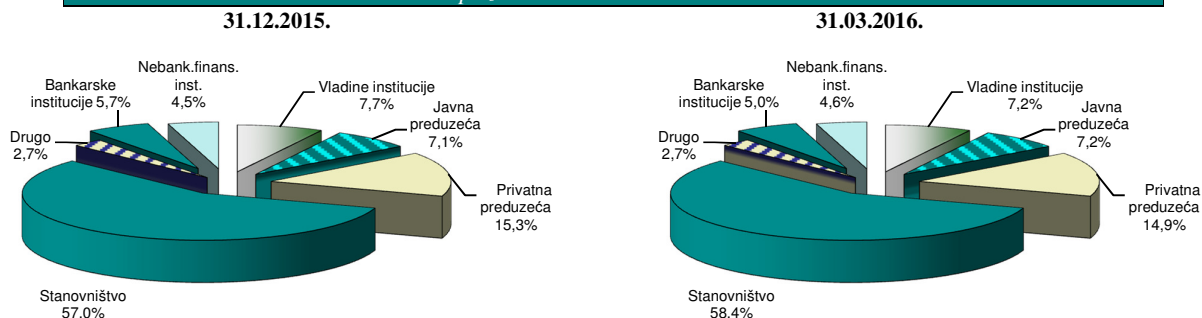
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda samo se 5,6% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 12: Sektorska struktura depozita¹¹

SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	795.985	6,6	1.002.438	7,7	945.467	7,2	126	94
Javna preduzeća	883.463	7,3	927.692	7,1	938.198	7,2	105	101
Privatna preduzeća i druš.	1.821.094	15,0	2.008.364	15,3	1.947.975	14,9	110	97
Bankarske institucije	886.007	7,3	752.217	5,7	653.262	5,0	85	87
Nebankarske finans.instit.	517.110	4,2	583.387	4,5	601.011	4,6	113	103
Građani	6.863.296	56,6	7.465.252	57,0	7.646.073	58,4	109	102
Ostalo	363.791	3,0	359.633	2,7	360.957	2,7	99	100
UKUPNO	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

¹¹ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Iako su depoziti u prvom kvartalu 2016. godine stagnirali i ostali na istom nivou od 13,1 milijardu KM kao i krajem 2015. godine, ipak je došlo do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva, a s druge strane, pada depozita vladinih institucija, privatnih preduzeća i bankarskih institucija.

Kontinuirani rast depozita stanovništva nastavljen je i u 2016. godini, sa stopom od 2% ili 181 milion KM i sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 7,6 milijardi KM, dok je učešće povećano sa 57% na 58,4%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor finansiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka učešće depozita ovog sektora najveće, a kreće se u rasponu od 17% do 83%, odnosno u devet banaka je veće od 50%.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća. U posmatranom periodu ostvaren je blagi pad od 3% ili 60 miliona KM, što je rezultiralo i padom učešća sa 15,3% na 14,9%, te su na kraju prvog kvartala 2016. godine iznosili 1,9 milijardi KM.

Depoziti vladinih institucija takođe su smanjeni za 6% ili 57 miliona KM, a učešće sa 7,7% na 7,2%, sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 0,9 milijardi KM..

Takođe treba istaknuti da je trend dugogodišnjeg pada depozita bankarskih institucija, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, nastavljen i u 2016. godini. Depoziti ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31. 12. 2015. godine za cca 65% ili 1,4 milijarde KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvom kvartalu 2016. godine depoziti navedenog sektora smanjeni su za 13% ili 99 miliona KM, a učešće sa 5,7% na 5%, što je rezultat povlačenja depozita koje su neke banke dobile od bankarskih grupacija krajem 2015. godine, a isti su povučeni odmah početkom 2016. godine. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja i/ili poboljšanja određenih pokazatelja (strukturnih bilansnih, rasta određenih kategorija, npr. aktive, depozita, zatim pokazatelja likvidnosti i sl.). Na prethodno navedeno upućuje i podatak da 147 miliona KM ili 28% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće u 2016. godini, dok u 2017. godini dospijeva 83 miliona KM ili 16%, a u 2018. godini 166 miliona KM ili 31%. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, već duži period jedan broj banaka ima problem održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju kontinuirano raditi na osiguranju kvalitetnijih izvora po ročnosti, kako bi se intenzivirao rast kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 82% ili 536 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u tri velike banke (76%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi, finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 03. 2016. godine iznosi 868 miliona KM ili 5% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2015. godine (932 miliona KM ili 5,4% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 4,1% (na kraju 2015. godine 4,5%), a u ukupnim kreditnim obavezama 26,7% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je veće za 0,5 procentnih poena). U prvom kvartalu 2016. godine ova sredstva su smanjena za 6,8% ili 63 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 9,8% ili 58 miliona KM, kreditne obaveze za 2% ili pet miliona KM, dok su subordinirani krediti ostali na istom nivou od 100 miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji, kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaći da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijeca (najčešće jedan do dva mjeseca) i uglavnom su u funkciji održavanja ročne uskađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno finansiranje.

Depoziti ostalih sektora, s niskim učešćem u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

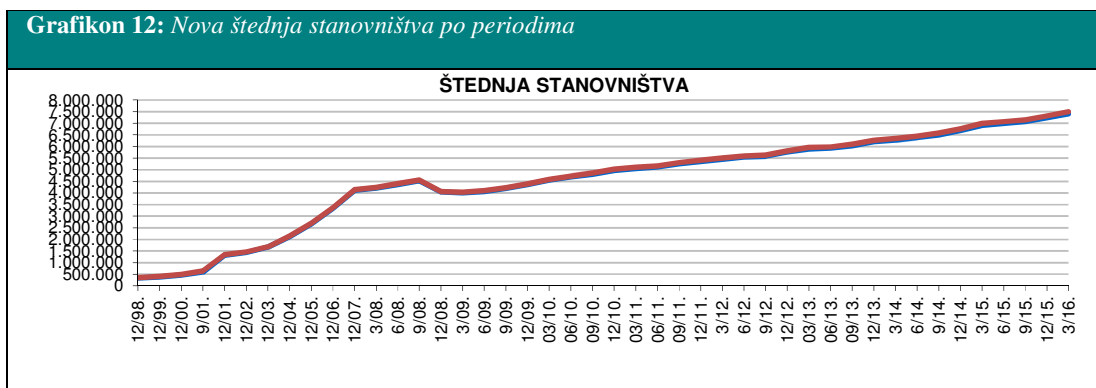
Valutna struktura depozita sa 31. 03. 2016. godine blago je promijenjena: depoziti u domaćoj valuti, nakon neznatnog rasta od 1% ili 45 miliona KM, povećali su učešće na 53,5% (+0,4 procentna poena) i iznosili su sedam milijardi KM, a depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO), nakon pada od 1% ili 51 milion KM, iznosili su 6,1 milijardu KM, što je učešće od 46,5% (-0,4 procentna poena).

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prvog kvartala 2016. godine je takođe neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 12,1 milijardu KM imala su učešće 92,8% (+0,8 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznosili su 0,9 milijardi KM, što je 7,2% ukupnih depozita. Rast učešća depozita rezidenata, s jedne strane, rezultat je njihovog nominalnog rasta od 1% ili 91 milion KM, a s druge strane, pada depozita nerezidenata za 9,3% ili 97 miliona KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata.

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prva tri mjeseca 2016. godine, sa stopom od 2,4% ili 175 miliona KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	73.072	78.771	84.714	108	108
Privatne	6.618.891	7.156.178	7.324.777	108	102
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.409.491	108	102

U dvije najveće banke nalazi se 56% štednje, dok osam banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 9,1% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 42% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 58% u stranoj.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						INDEKS	
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	3.129.098	46,8%	3.537.982	48,9%	3.691.106	49,8%	113	104
Dugoročni štedni depoziti	3.562.865	53,2%	3.696.967	51,1%	3.718.385	50,2%	104	101
UKUPNO	6.691.963	100,0%	7.234.949	100,0%	7.409.491	100,0%	108	102

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2015. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 4% ili 153 miliona KM i dugoročnih za 1% ili 21 milion KM, što je rezultiralo neznatnim padom učešća dugoročnih depozita sa 51,1% na 50,2%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, nakon izbijanja finansijske krize došlo je do povećanja iznosa osiguranog depozita, a posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa 35.000 KM na 50.000 KM, sa primjenom počev od 01.01.2014. godine. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31. 03. 2016. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterijume koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹² banaka u F BiH na dan 31. 03. 2016. godine iznosio je 2,2 milijarde KM.

Treba istaći da je FBA, u cilju usklađivanja sa međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primijenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su uticaj na formu i sadržaj regulatornih izvještaja u segmentu kapitala, s obavezom primjene od 30. 09. 2014. godine.

¹² Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj 46/14).

Tabela 15: Regulatorni kapital

O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjnja	1.991.385		2.010.634		2.036.740		101	101
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.230.459		1.164.402		1.164.402		95	100
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485		132.667		132.667		97	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	624.441		713.565		739.671		114	104
1.b.Odbitne stavke	219.589		152.026		157.402		71	101
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	122.705		28.371		102.751		23	362
1.2. Gubitak iz tekuće godine	50.868		74.379		1.147		146	2
1.3. Trezorske dionice	81		102		102		126	100
1.4. Iznos nematerijalne imovine	41.873		49.837		49.379		119	99
1.5. Odložena poreska sredstva	2.780		1.641		1.550		59	94
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	1.282		1.696		2.473		132	146
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.771.796	81%	1.854.608	85%	1.879.338	85%	105	101
2. Dopunski kapital	412.922	19%	331.236	15%	333.549	15%	80	101
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.091		3.090		3.090		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	229.895		209.071		210.477		91	101
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	23.703		9.735		9.759		41	100
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	N/a		N/a		N/a		N/a	N/a
2.5. Iznos subordinisanih dugova	154.814		107.918		108.801		70	101
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.419		1.422		1.422		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.184.718	100%	2.185.844	100%	2.212.887	100%	100	101
4. Odbitne stavke od kapitala	203.077		206.321		203.866		102	99
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	1.678		1.007		0		60	0
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	199.890		204.559		203.109		102	99
4.3. Ostale odbitne stavke	1.509		755		757		50	100
5. Neto kapital (3- 4)	1.981.641		1.979.523		2.009.021		100	101

U prvom kvartalu 2016. godine kapital¹³ je neznatno povećan (27 miliona KM) u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi (osnovni 85% i dopunski kapital 15%). Osnovni kapital je povećan za 1% ili 25 miliona KM, kao i dopunski za 1% ili dva miliona KM.

Neznatni rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu rasporeda dobiti za 2015. godinu jedne banke u rezerve, u iznosu od 25 miliona KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su takođe neznatno povećane za 1%, kao rezultat povećanja tekućeg gubitka i negativnih revalorizacijskih rezervi.

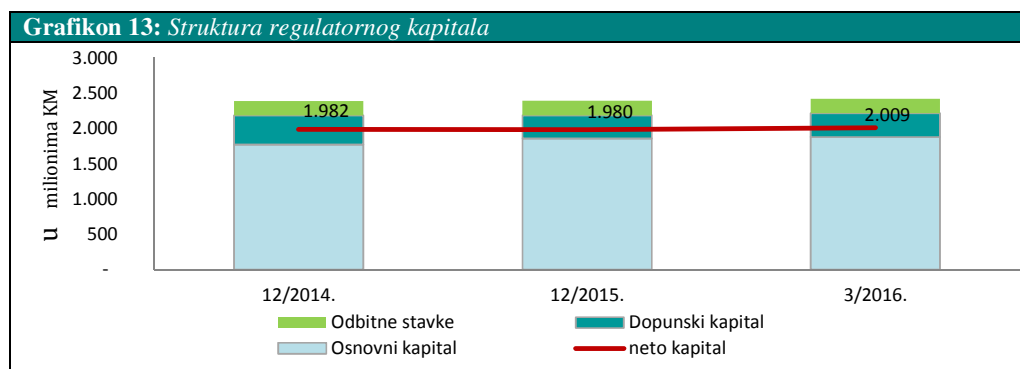
Dopunski kapital je blago povećan za 1% ili 2,3 miliona KM, na šta je najveći uticaj imalo povećanje opštih rezervi za kreditne gubitke (ORKG) i subordinisanih dugova.

Treba napomenuti da većina banaka nije uključila u osnovni kapital dobit iz 2015.godine (ukupno 193 miliona KM), jer nisu završene sve aktivnosti vezane za eksternu reviziju finansijskih izvještaja za 2015. godinu i donošenje odluka o raspodjeli dobiti od strane nadležnih organa.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 03. 2016. godine iznosila 203 miliona KM, što je za 1% manje u odnosu na 2015. godinu (u 2015. godini ova stavka je povećana za 2% ili pet miliona KM).

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

¹³ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A).

Neto kapital je nepromijenjen i sa 31. 03. 2016. godine iznosi dvije milijarde.

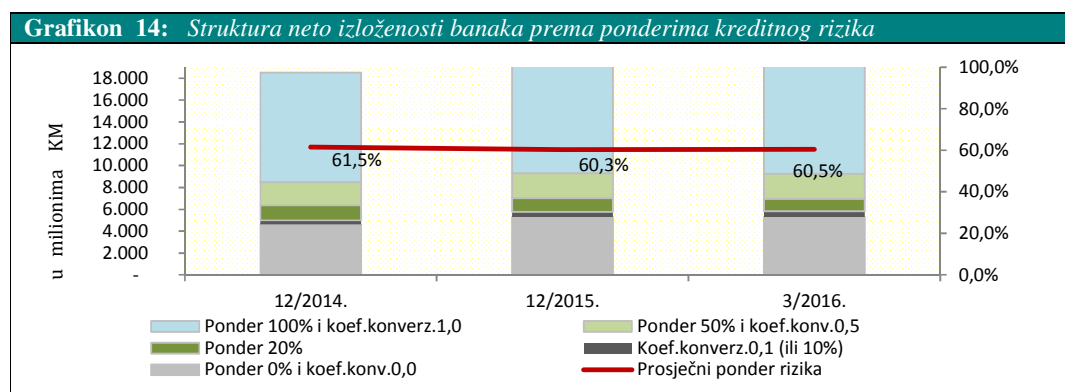
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilansa i vanbilansa i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	INDEKS	
				5 (3/2)	6 (4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	18.518.813	19.827.276	19.844.133	107	100
1 Aktiva bilansa stanja	15.627.474	16.663.027	16.700.101	107	100
2. Vanbilansne pozicije	2.891.339	3.164.249	3.144.032	109	99
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	4.598.235	5.255.223	5.258.626	114	100
Ponder 20%	1.361.199	1.279.029	1.169.123	94	91
Ponder 50%	54.096	52.241	68.777	97	132
Ponder 100%	9.613.944	10.076.534	10.203.575	105	101
Koef.konverzije 0,0	52.453	51.199	48.250	98	94
Koef.konverzije 0,1	356.611	456.896	503.388	128	110
Koef.konverzije 0,5	2.073.404	2.227.741	2.209.673	107	99
Koef.konverzije 1,0	408.871	428.413	382.721	105	89
RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	11.394.469	11.946.433	12.009.683	105	101
Prosječni ponder rizika	61,5%	60,3%	60,5%	98	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2016. godine je neznatno povećana, a s obzirom da je rizik aktive bilansa i vanbilansa neznatno povećan (1%) i iznosi 12 milijardi KM, prosječni ponder rizika je takođe neznatno povećan sa 60,3% na 60,5%.

Isti smjer kretanja imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je blago povećan (2%) i iznosi 999 miliona KM. Sve to je rezultiralo neznatnim povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive (1% ili 86 miliona KM), odnosno na nivo od 13 milijardi KM.

Sa 31. 03. 2016. godine učešće rizika aktive bilansa i vanbilansa (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 03. 2016. godine iznosila je 12,0%, što je za 0,1 procentni poen više nego na kraju 2015. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁴ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 03. 2016. godine iznosio 15,4%, što je za 0,1 procentni poen više u odnosu na kraj 2015. godine, dok je neto kapital blago povećan i pored negativnog uticaja primjene određenih odredbi nove Odluke počev sa 31. 12. 2015. godine.

Takođe, pokazatelj snage i kvaliteta kapitala je odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji sa 31. 03. 2016. godine na nivou bankarskog sektora iznosi 14,4%. Bitna odredba nove Odluke je i obaveza banaka da dio osnovnog kapitala koji je iznad 8% (primjena od 31. 12. 2015. godine) iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

Banke su takođe, prema novoj Odluci, dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počev sa stanjem na dan 31. 12. 2015. godine. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31. 03. 2016. godine iznosila je 9,3%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim uticajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16% do 2015. godine, kada je, zbog navedenih razloga, smanjena i sa 31. 03. 2016. godine iznosi 15,4%, što je još uvijek zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sistema. Razlog tome je, s jedne strane, neznatan kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama (do 2013. godine, a nakon toga bilježi se postepeni rast), a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, takođe nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za nekvalitetne plasmane i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 miliona KM, što je 25,5% osnovnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 431 milion KM, a koeficijent na 24,3% (to je rezultat smanjenja po osnovu prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). U 2015. godini neto nekvalitetna aktiva ima dalji trend smanjenja (najviše po osnovu značajnog otpisa kod jedne banke) i iznosi 399 miliona KM, a koeficijent 21,5%. U prvom kvartalu 2016. godine neto nekvalitetna aktiva se i dalje smanjuje i iznosi 371 milion KM, a koeficijent 19,8%,

¹⁴ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

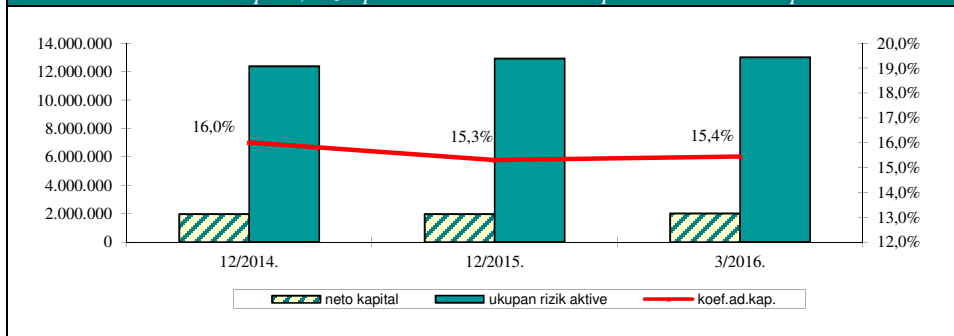
što je i dalje visok nivo i pokazatelj. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

-000 KM-

Tabela 17: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

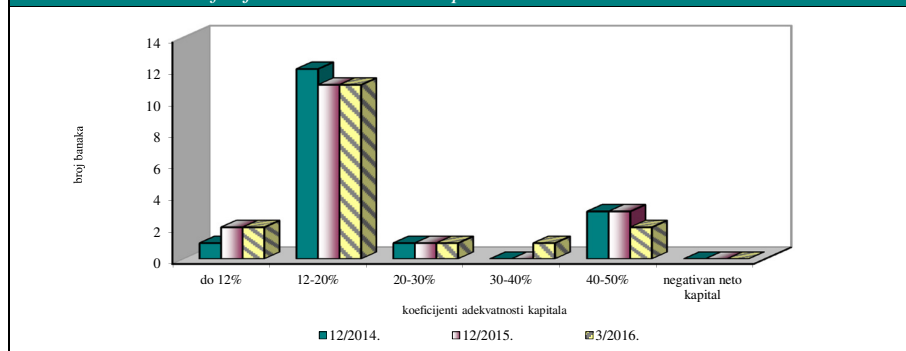
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	INDEKS	
	1	2	3	4	5(3/2)
1. NETO KAPITAL	1.981.641	1.979.523	2.009.021	100	101
2. RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	11.394.469	11.946.433	12.009.683	105	101
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018	99	102
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	12.376.719	12.923.167	13.010.701	104	101
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,0%	15,3%	15,4%	96	101

Grafikon 15: Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 03. 2016. godine od 15,4% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 31. 03. 2016. godine, 15 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod dvije banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 12 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2015. godine, kod jedne je nepromijenjena, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 2 banke imaju stopu ispod 12%,
- 6 banaka ima stopu između 12,2% i 13,7%,
- 4 banke imaju stopu između 15,4% i 16,0%,
- 2 banke imaju stopu između 19,3% i 20,1%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 38,3% i 42,5%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Takođe, u fokusu su i problematične banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom i u kojima je nužno jačanje kapitalne osnove, kao osnovnog preduslova za sanaciju ovih banaka i izlaska iz zone nesigurnog i nesolidnog poslovanja. Pod posebnim je nadzorom i kapital banaka koje imaju negativne trendove u kvalitetu aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Tabela 18: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2014.			31.03.2016.	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁵	14.119.056	14.850.813	14.955.362	105	101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.551.075	1.507.523	1.489.523	97	99
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.253.270	1.241.820	1.222.452	99	98
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	447.920	429.087	426.231	96	99
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gub.	199.889	204.558	203.109	102	99
7. Nerizične stavke	6.217.740	6.797.824	6.689.581	109	98
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	20.336.796	21.648.637	21.644.943	106	100

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁶ banaka u F BiH sa 31. 03. 2016. godine iznosila je 21,6 milijardi KM i na istom je nivou u odnosu na kraj 2015. godine. Rizična aktiva iznosi 15 milijardi KM i veća je za 1% ili 104 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 6,7 milijardi KM ili 31% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 2% ili 108 miliona KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su smanjene (1% ili 18 miliona KM) i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke su smanjene za 2% ili 19 miliona KM i iznose 1,2 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve¹⁷ iznose 426 miliona KM i manje su za 1% ili tri miliona KM. Na istom nivou, kao i na kraju 2015. godine, su formirane regulatorne rezerve iz dobiti koje iznose 316 miliona KM. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁸ sa 31. 03. 2016. godine iznose 203 miliona KM, s neznatnim padom od 1% ili jedan milion KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive									
O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS		
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)	
1.	2	3	4	5	6	7			
Kreditni	9.725.304 ¹⁹	84,1	10.186.613	84,1	10.284.882	83,8	105	101	
Kamate	74.573	0,6	71.680	0,6	71.315	0,6	96	99	
Dospjela potraživanja	1.184.588	10,2	1.161.853	9,6	1.156.571	9,4	98	99	
Potraživanja po plać. garancijama	26.218	0,3	24.648	0,2	24.257	0,2	94	98	
Ostali plasmani	194.440	1,7	139.457	1,1	225.590	1,8	72	162	
Ostala aktiva	361.666	3,1	526.871	4,4	512.391	4,2	147	97	
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	11.566.789	100,0	12.111.122	100,0	12.275.006	100,0	105	101	
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.806.579		6.289.910		6.139.284		108	98	
3. BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	17.373.368		18.401.032		18.414.290		106	100	
4. RIZIČNI VANBILANS	2.552.267		2.739.691		2.680.356		107	98	
5. NERIZIČNI VANBILANS	411.161		507.914		550.297		124	108	
6. UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.963.428		3.247.605		3.230.653		110	99	
7. RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	14.119.056		14.850.813		14.955.362		105	101	
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	6.217.740		6.797.824		6.689.581		109	98	
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	20.336.796		21.648.637		21.644.943		106	100	

¹⁵ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 221 milion KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

¹⁶ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -prečišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

¹⁷ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

¹⁸ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

¹⁹ Isključen iznos kredita od 180 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

Bruto bilansna aktiva²⁰ iznosi 18,4 milijarde KM i na istom je nivou kao i na kraju 2015. godine. Rizična bilansna aktiva iznosi 12,3 milijarde KM, što je 67% bruto bilansne aktive i veća je 1% ili 164 miliona KM u odnosu na kraj 2015. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi šest milijardi KM i manja je za 2% ili 151 milion KM u odnosu na kraj prošle godine.

Vanbilansne rizične stavke iznose 2,7 milijardi KM, s padom od 2% ili 59 miliona KM, a nerizične stavke 550 miliona KM, sa rastom od 8% ili 42 miliona KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je blagi rast kredita od 1% ili 88 miliona KM (u 2015. godini rast iznosio 4% ili 440 miliona KM). Sa 31. 03. 2016. godine krediti su iznosili 11,7 milijardi KM, što je učešće od 67,9% (+0,4 procentna poena).

U prvom kvartalu 2016. godine plasirano je ukupno 1,9 milijardi KM novih kredita, što je za 5% ili 82 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 70%, a na stanovništvo 26,7% (na kraju 2015. godine: privreda 68%, stanovništvo 27%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 44%, kratkoročni 56% (na kraju 2015. godine: dugoročni 47%, kratkoročni 53%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,4 milijarde KM imaju učešće od 54% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 20: Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	190.401	1,7	250.805	2,2	247.975	2,1	132	99
Javna preduzeća	253.057	2,3	269.507	2,3	241.268	2,1	106	89
Privatna preduzeća i društ.	5.216.068	46,7	5.328.591	45,9	5.406.329	46,2	102	101
Bankarske institucije	10.449	0,1	5.701	0,0	5.286	0,0	55	93
Nebankarske finansijske instit.	43.424	0,3	41.542	0,4	46.689	0,4	96	112
Građani	5.448.307	48,8	5.705.684	49,1	5.741.623	49,1	105	101
Ostalo	8.571	0,1	8.914	0,1	9.088	0,1	104	102
UKUPNO	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.698.258	100,0	104	101

U sektorskoj strukturi kredita dominantna su dva sektora: stanovništvo i privatna preduzeća, dok je kreditiranje ostalih sektora neznatno. U prvom kvartalu 2016. godine krediti stanovništvu su ostvarili neznatan rast od 1% ili 36 miliona KM, dok je učešće zadržano na istom nivou od 49,1% i sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 5,7 milijardi KM. Krediti dati privatnim preduzećima iznose 5,4 milijarde KM, sa takođe niskim rastom od 1% ili 78 miliona KM i povećanim učešćem sa 45,9% na 46,2%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 03. 2016. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni: učešće kredita za finansiranje potrošnih dobara²¹ iznosi 78,9%, učešće stambenih kredita iznosi 18,8%, a sa preostalih 2,3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2015. godine: potrošna dobra 78,5%, stambeni 19%, mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 2,5%).

²⁰ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

²¹ Uključeno kartično poslovanje.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 61,8%, a privatnim preduzećima 45,1% ukupnih kredita datih ovim sektorima (na kraju 2015. godine: stanovništvo 62%, privatna preduzeća 45,6%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 62% ili 7,3 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,1 milijarda KM ili 97%, CHF: 194 miliona KM ili 2,7%), krediti u domaćoj valuti 37% ili 4,3 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 64 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 59 miliona KM ili 92%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 194 miliona KM ima učešće od 1,7% u ukupnom kreditnom portfoliju i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	31.12.2014.			31.12.2015.			31.03.2016.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	11.494.730	81,4	229.895	12.316.066	82,9	246.321	12.464.879	83,3	249.299	107	101
B	955.518	6,8	83.031	950.153	6,4	76.023	955.011	6,4	76.094	99	100
C	272.134	1,9	64.168	301.862	2,0	75.796	266.428	1,8	66.829	111	88
D	523.939	3,7	301.942	426.025	2,9	252.682	424.074	2,8	252.333	81	99
E	872.735	6,2	872.039	856.707	5,8	856.701	844.970	5,7	844.968	98	99
Rizična ak. (A-E)	14.119.056	100,0	1.551.075	14.850.813	100,0	1.507.523	14.955.362	100,0	1.489.523	105	101
Klasifikovana (B-E)	2.624.326	18,6	1.321.180	2.534.747	17,1	1.261.202	2.490.483	16,7	1.240.224	97	98
Nekvalitetna (C-E)	1.668.808	11,8	1.238.149	1.584.594	10,7	1.185.179	1.535.472	10,3	1.164.130	95	97
Nerizična akt.²²	6.217.740			6.797.824			6.689.581			109	98
UKUPNO (rizična i nerizična)	20.336.796			21.648.637			21.644.943			106	100

Prvi indikator i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2016. godine dospjela potraživanja su smanjena za 1% ili šest miliona KM (u 2015. godini pad 2% ili 24 miliona KM). Sa 31. 03. 2016. godine dospjela potraživanja iznose 1,2 milijarde KM, a učešće je neznatno smanjeno sa 10,2% na 10,1%.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvom kvartalu 2016. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive blago poboljšani u odnosu na kraj 2015. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno devet banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima pokazatelje učešća nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 31. 03. 2016. godine iznosila 2,5 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM.

²² Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Klasifikovana aktiva (B-E) je smanjena za 2% ili 44 miliona KM (u 2015. godini pad od 3% ili 90 miliona KM). B kategorija je zadržana na istom nivou u odnosu na kraj 2015. godine, dok je nekvalitetna aktiva (C-E) smanjena za 3% ili 49 miliona KM (u 2015. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 5% ili 84 miliona KM).

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivi iznosi 16,7%, a smanjenje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2015. godine je najvećim dijelom rezultat rasta rizične aktive od 1% ili 104 miliona KM.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, iznosi 10,3%, što je niže za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2015. godine. Međutim, to treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 6,4%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

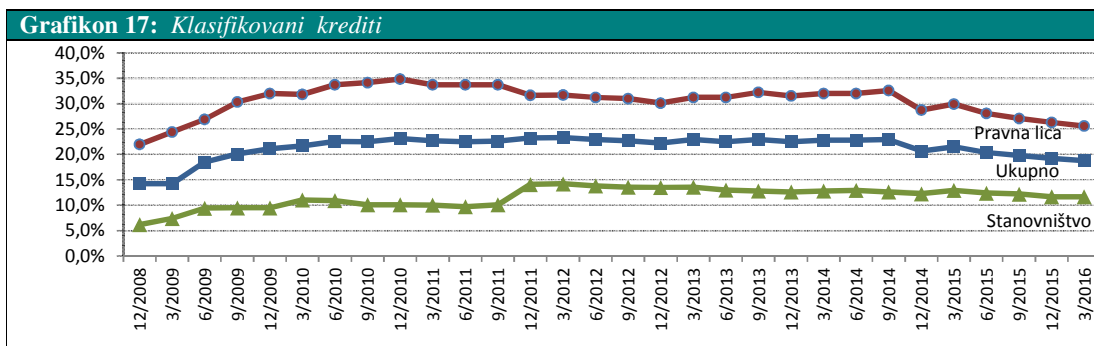
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	31.12.2015.						31.03.2016.						
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
	šтво	%	lica	%	Iznos	Učešće	šтво	%	lica	%	Iznos	Učešće	INDEKS
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.036.775	88,3	4.349.749	73,7	9.386.524	80,8	5.070.743	88,3	4.431.173	74,4	9.501.916	81,2	101
B	154.179	2,7	568.108	9,6	722.287	6,2	166.544	2,9	574.326	9,6	740.870	6,3	103
C	71.098	1,3	223.704	3,8	294.802	2,5	66.972	1,2	192.307	3,2	259.279	2,2	88
D	87.497	1,5	324.282	5,5	411.779	3,6	86.736	1,5	325.744	5,5	412.480	3,5	100
E	356.132	6,2	439.220	7,4	795.352	6,9	350.627	6,1	433.086	7,3	783.713	6,8	98
UKUPNO	5.705.681	100,0	5.905.063	100,0	11.610.744	100,0	5.741.622	100,0	5.956.636	100,0	11.698.258	100,0	101
Klas. kred. B-E	668.906	11,7	1.555.314	26,3	2.224.220	19,2	670.879	11,7	1.525.463	25,6	2.196.342	18,8	99
Nekv. kred C-E	514.727	9,0	987.206	16,7	1.501.933	12,9	504.335	8,8	951.137	16,0	1.455.472	12,4	97
		49,1		50,9		100,0		49,1		50,9		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		30,1		69,9		100,0		30,5		69,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		34,3		65,7		100,0		34,7		65,3		100,0	
Kategorija B		21,3		78,7		100,0		22,5		77,5		100,0	

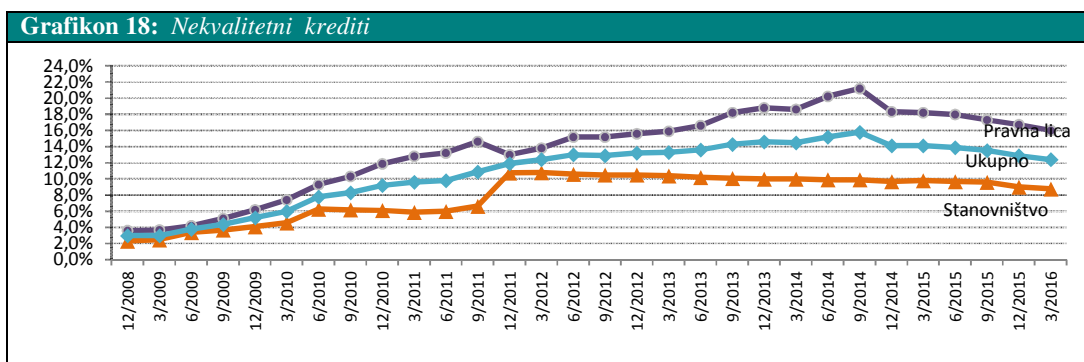
Indikatori kvaliteta kredita u prvom kvartalu 2016. godine blago su poboljšani u odnosu na kraj prethodne godine, učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na i dalje visokih 18,8% (-0,4 procentna poena), zbog pada istih za 1% ili 28 miliona KM, i to pada kod pravnih lica za 2% ili 30 miliona KM, dok je stanovništvo zadržano na istom nivou.

Učešće nekvalitetnih kredita, kao ključni indikator kvaliteta kredita, smanjeno je sa 12,9% na 12,4%. Ukupni nekvalitetni krediti su smanjeni za 3% ili 46 miliona KM u odnosu na kraj 2015. godine (od čega se 20 miliona KM odnosi na trajni otpis), kao rezultat smanjenja nekvalitetnih kredita pravnih lica za 4% ili 36 miliona KM i stanovništva za 2% ili 10 miliona KM. Na poboljšanje ovog indikatora pozitivan uticaj je imao i kreditni rast od 1% ili 88 miliona KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 5,96 milijardi KM, sa 31. 03. 2016. godine u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 25,6% ili 1,5 milijardi KM, što je smanjenje za 0,7 procentnih poena u odnosu na kraj 2015. godine (u 2015. godini učešće je smanjeno za 2,4 procentna poena), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,7 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano je 671 milion KM ili 11,7%, što je isto učešće kao i na kraju 2015. godine (u 2015. godini učešće je smanjeno za 0,6 procentnih poena).

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na privredu i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfolio pravnih lica ima znatno lošiji kvalitet od sektora stanovništva.

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 65%, a na stanovništvo 35% (na kraju 2015. godine: pravna lica 66%, stanovništvo 34%). U prvom kvartalu 2016. godine učešće nekvalitetnih kredita i kod sektora stanovništva i kod pravnih lica je smanjeno. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 16% ili 951 milion KM, što je za 0,7 procentnih poena manje nego na kraju 2015. godine (u 2015. godini učešće je smanjeno za 1,6 procentnih poena). Za sektor stanovništva isti iznose 8,8% ili 504 miliona KM, što je za 0,2 procentna poena manje (u 2015. godini učešće smanjeno za 0,7 procentnih poena).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 23: Granska koncentracija kredita

OPIS	31.12.2015.				31.03.2016.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	121.964	1,1	20.754	17,0	121.222	1,0	20.331	16,8	99	98
Proizvodnju (IND)	1.662.318	14,3	352.021	21,2	1.681.342	14,4	338.008	20,1	101	96
Građevinarstvo (CON)	437.853	3,8	116.850	26,7	381.648	3,3	78.218	20,5	87	67
Trgovinu (TRD)	2.298.963	19,8	303.715	13,2	2.331.471	19,9	288.049	12,4	101	95
Ugostiteljstvo (HTR)	196.355	1,7	24.929	12,7	215.430	1,8	24.098	11,2	110	97
Ostalo ²³	1.187.610	10,2	168.937	14,2	1.225.523	10,5	202.433	16,5	103	120
UKUPNO 1.	5.905.063	50,9	987.206	16,7	5.956.636	50,9	951.137	16,0	101	96
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	4.503.904	38,8	301.755	6,7	4.555.552	38,9	300.162	6,6	101	99
Stambenu izgradnju	1.088.139	9,3	181.511	16,7	1.079.159	9,3	177.883	16,5	99	98
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	113.638	1,0	31.461	27,7	106.911	0,9	26.290	24,6	94	84
UKUPNO 2.	5.705.681	49,1	514.727	9,0	5.741.622	49,1	504.335	8,8	101	98
UKUPNO (1. +2.)	11.610.744	100,0	1.501.933	12,9	11.698.258	100,0	1.455.472	12,4	101	97

Najveće učešće u ukupnim kreditima, kod pravnih lica imaju sektori trgovine 19,9% i proizvodnje 14,4%, a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju 38,9% i stambeni krediti 9,3% (na kraju 2015. godine: trgovina 19,8%, proizvodnja 14,3%, opća potrošnja 38,8% i stambeni krediti 9,3%).

Već duži period negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nisko učešće od svega 3,3%, i dalje ima najveće učešće nekvalitetnih kredita od 20,5%, sa trendom daljeg smanjenja: u prvom kvartalu 2016. godine smanjeno je za 6,2 procentna poena (u 2015. godini smanjeno je za 2,4 procentna poena). Takođe, kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanje učešće od 1%, nekvalitetni krediti imaju visoko učešće od 16,8% (12/15: 17%), koje je smanjeno za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (19,9%) i proizvodnje (14,4%). Nivo kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 1,7 milijardi KM je blago povećan za 1% ili 19 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti u prvom kvartalu 2016. godine smanjeni za 4% ili 14 miliona KM, odnosno na 338 miliona KM, što je uticalo na pad učešća sa 21,2% na 20,1% (u 2015. godini pad je iznosio 7% ili 25 miliona KM, a učešće je smanjeno za 2,4 procentna poena, odnosno na nivo od 21,2%). S druge strane, kreditiranje sektora trgovine u prvom kvartalu 2016. godine povećano je za 1% ili 32 miliona KM, odnosno na nivo od 2,3 milijarde KM. Nekvalitetni krediti kod ovog sektora smanjeni su za 5% ili 16 miliona KM, sa 31. 03. 2016. godine iznosili su 288 miliona KM, a učešće je smanjeno za 0,8 procentnih poena, odnosno na 12,4% (u 2015. godini ostvaren je pad od 13% ili 46 miliona KM, a učešće je smanjeno sa 15,4% na 13,2%), što je znatno bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Kod stanovništva dominiraju krediti za opću potrošnju, koji imaju i najveće učešće od 38,9% u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2016. godine zabilježen je blagi rast ovih kredita od 1% ili 52 miliona KM, dok su stambeni krediti i krediti za obrtnike smanjeni (za 1% ili devet miliona KM i 6% ili sedam miliona KM). Najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 24,6% (na kraju 2015. godine 27,7%)

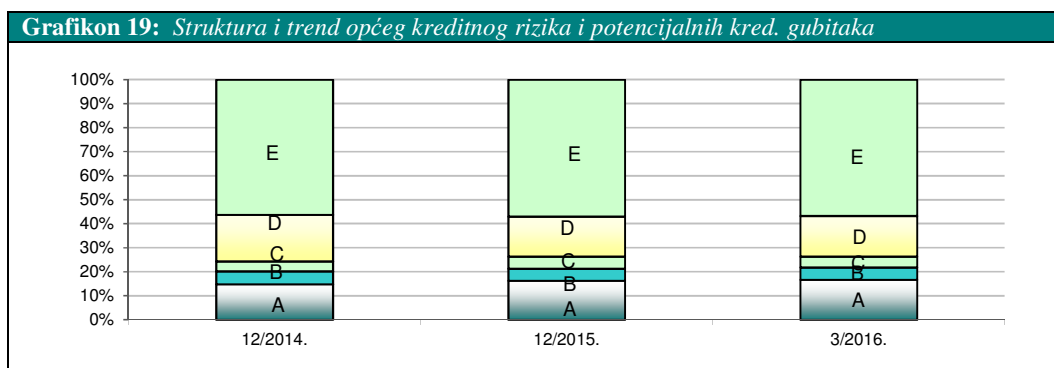
²³ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim učešćem od 0,9% u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 16,5% imaju stambeni krediti (na kraju 2015. godine 16,7%), dok krediti za opću potrošnju imaju najniže učešće nekvalitetnih kredita od 6,5% (na kraju 2015. godine 6,7%).

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		8 (4/2)	9 (6/4)
	1	2	3	4	5	6		
A	229.895	14,8	246.321	16,3	249.299	16,7	107	101
B	83.031	5,4	76.023	5,0	76.094	5,1	92	100
C	64.168	4,1	75.796	5,0	66.829	4,5	118	88
D	301.942	19,5	252.682	16,7	252.333	17,0	84	100
E	872.039	56,2	856.701	57,0	844.968	56,7	98	99
UKUPNO	1.551.075	100,0	1.507.523	100,0	1.489.523	100,0	97	99

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2015. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su manje za 1% ili 18 miliona KM i iznose 1,5 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 1% ili tri miliona KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su manje za 2% ili 21 milion KM u odnosu na kraj 2015. godine. Rezerve za B kategoriju su zadržane na istom nivou od 76 miliona KM, a rezerve za nekvalitetnu aktivu su smanjene za 2% ili 21 milion KM, odnosno na nivo od 1,2 milijarde KM, najviše po osnovu smanjenja rezervi za C kategoriju za 12% ili devet miliona KM i rezervi za E kategoriju za 1% ili 12 miliona KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 8,3% i manji je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2015. godine.

Sa 31. 03. 2016. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 25%, D kategoriju 59% i E 100%, kao i na kraju 2015. godine.²⁴

²⁴ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dati su u sljedećoj tabeli.

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)				INDEKS 6 (4/2)
	31.12.2015.		31.03.2016.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	14.850.813	100,0%	14.955.362	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.681.006	11,3%	1.604.339	10,7%	95
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.662.958		1.589.415		96
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	18.048		14.924		83
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	13.169.807	88,7%	13.348.023	89,3%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.241.820	100,0%	1.222.452	100,0%	98
a) Ispravke vrijednosti za default	1.089.541	87,7%	1.064.820	87,1%	98
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	1.082.901		1.057.336		98
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	6.640		7.484		113
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁵)	152.279	12,3%	157.632	12,9%	103
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	11.610.744	100,0%	11.698.258		101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.605.754	13,8%	1.532.860	13,1%	95
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	10.004.990	86,2%	10.165.398	86,9%	102
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.153.862	100,0%	1.131.556	100,0%	98
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.033.601	89,6%	1.006.382	88,9%	97
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	120.261	10,4%	125.174	11,1%	104
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	64,8%		66,4%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	8,4%		8,2%		

Kreditni u statusu neizmirenja obaveza (default) u prvom kvartalu 2016. godine su smanjeni za 5% ili 73 miliona KM (u 2015. godini smanjeni za 7% ili 115 miliona KM), s napomenom da su nekvalitetni krediti smanjeni za 3% ili 46 miliona KM. Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima je smanjeno za 0,7 procentnih poena i iznosi 13,1%, a nekvalitetnih kredita 12,4%. Učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni je smanjeno za 0,6 procentnih poena i iznosi 10,7%.

Pokrivenost stavki u defaultu ispravkama vrijednosti je povećana i iznosi 66,4% (na kraju 2015. godine 64,8%) zbog većeg pada defaulta (5%), u odnosu na pad ispravki vrijednosti za default (2%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je neznatno povećana i iznosi 75,8% (na kraju 2015. godine: 74,8%).

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) je na istom nivou i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti blago smanjena i iznosi 8,2% (na kraju 2015. godine 8,4%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je blago smanjena sa 10,2% na 10%.

²⁵ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 06. 2014. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obaveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama²⁶.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovini 2014. godine, od ukupno primljenih 296 zahtjeva za moratorij na kreditne obaveze, odobrile 207 zahtjeva u ukupnom iznosu od 34 miliona KM ili 70% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Sa 31. 03. 2016. godine stanje navedenih kredita iznosi sedam miliona KM, od čega se na pravna lica odnosi pet miliona KM, a na fizička lica dva miliona KM.

Takođe, u skladu s navedenom Odlukom, banke su u drugoj polovini 2014. godine, od ukupno primljenih 285 zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obaveza, odobrile 190 zahtjeva u ukupnom iznosu od 39 miliona KM ili 67% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obaveza. Sa 31. 03. 2016. godine stanje restrukturiranih kredita iznosi 46 miliona KM od čega se na pravna lica odnosi 44 miliona KM, a na fizička lica dva miliona KM. Restrukturirani krediti obuhvataju i kredite sa moratorijem nakon isteka moratorija.

Kreditni odobreni u skladu s navedenom Odlukom u odnosu na ukupne kredite sa 31. 03. 2016. godine imaju veoma nisko učešće: moratorij 0,06% i restrukturiranje 0,39%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 03. 2016. godine, od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.160.921, 1.085 kreditnih partija su otplaćivali jemci (1.359 jemaca). Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,25% i 0,09%.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Takođe, analizirajući kvalitet aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Učešće nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 11,3% (12/15: 11,7%), a kod „domaćih banaka“ 28,9% (12/15: 30,4%), što je posljedica neadekvatnih i slabih sistema upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita, kao i nerazvijene risk funkcije. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom, koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja, kao i jačanje risk funkcije, odnosno njenog značaja i kvaliteta rada. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu

²⁶ „Službene novine F BiH“, br.55/14.

izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog u ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 26: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ²⁷			INDEKS	
	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	160.135	89.014	92.248	56	104
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	409	446	562	109	126
Upravi banke	1.994	3.023	3.047	152	101
UKUPNO	162.538	92.483	95.857	57	104
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	21.826	9.326	8.612	43	92

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 4%, dok su potencijalne obaveze smanjene za 8%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke u sistemu. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika na nivou sistema nizak. Međutim, evidentno je da je ovaj rizik značajno viši u bankama koje imaju disperziju u vlasničkoj strukturi, odnosno u „domaćim bankama“ u vlasništvu rezidenata. FBA posebnu pažnju (u on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšan kvalitet upravljanja ovim rizikom.

²⁷ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2016. godine, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 73 miliona KM, što je za 17% ili 11 miliona KM više u odnosu na isti period prošle godine. Pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod deset banaka koje su pozitivno poslovale i u istom periodu prošle godine (efekat 10 miliona KM), te ostvarenje dobiti kod jedne banke koja je prošle godine poslovala sa gubitkom (efekat četiri miliona KM). S druge strane, negativan efekat od cca tri miliona KM je najvećim dijelom rezultat ostvarenog gubitka kod dvije banke koje su u istom periodu prošle godine pozitivno poslovale.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Ostvarenje znatno boljeg finansijskog rezultata u odnosu na isti period prošle godine, rezultat je rasta ukupnog prihoda podržanog rastom neto kamatnog prihoda (kao posljedica znatno većeg smanjenja kamatnih rashoda od kamatnih prihoda) i rastom operativnih prihoda (naknada za izvršene usluge), a s druge strane porast nekamatnih rashoda je ublažen znatno nižim troškovima ispravke vrijednosti.

Pozitivan finansijski rezultat od 74 miliona KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 18% ili cca 11 miliona KM u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od jedan milion KM iskazan je kod dvije banke i isti je veći za 143% ili 0,7 miliona KM u odnosu na isti period prošle godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.03.2014.		31.03.2015.		31.03.2016.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-3.087	2	-472	1	-1.147	2
Dobit	56.727	15	62.814	16	74.223	15
Ukupno	53.640	17	62.342	17	73.076	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (74 miliona KM) 63% ili 47 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 47%, dok se ukupan gubitak od jedan milion KM većim dijelom (78%) odnosi na jednu banku. Analitički podaci pokazuju da ukupno jedanaest banaka ima bolji finansijski rezultat (za 14 miliona KM), dok šest banaka ima lošiji rezultat (za tri miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijentata koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa, a kod najvećih banaka i povećanja prihoda iz osnova naknada za izvršene usluge. Međutim, cijiniti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno

profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednjih nekoliko godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (sa napomenom da je krajem 2015. godine došlo do smanjenja nekvalitetnih kredita prvenstveno kao rezultat značajnog iznosa trajnog otpisa sa prisutnim blagim trendom smanjenja i u prvom kvartalu 2016. godine), a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravke vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je uticao na poboljšanje finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje četiri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 231 milion KM, što je povećanje u odnosu na isti period prošle godine od 6% ili 13 miliona KM, većim dijelom kao rezultat povećanja operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 158 miliona KM, sa stopom rasta od 2% ili tri miliona KM u odnosu na isti period prošle godine.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita (kod većine banaka) za 3,0%, kao i činjenice da je rast loših kredita zaustavljen sa blagim padom u prvom kvartalu 2016. godine, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa, imalo je za posljedicu blagi pad kamatnih prihoda. Kamatni prihodi iznose 188 miliona KM, što je na približno istom nivou u odnosu na prošlu godinu (- 0,5% ili jedan milion KM), sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 87,0% na 81,6%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su na nivou od 169 miliona KM i zabilježili su nominalni pad od 1% ili dva miliona KM, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 1,51% na 1,45% i padom učešća u ukupnom prihodu sa 78,5% na 73,2%.

Već duži period prisutan trend pada kamatnih rashoda nastavljen je i u prvom kvartalu 2016. godine. Kamatni rashodi su u odnosu na isti period prethodne godine imali stopu pada od 13% ili sedam miliona KM, što je znatno više u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-0,5%). Kamatni rashodi iznose 44 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 23,5% na 19,2%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaći da su kamatni rashodi po depozitima, i pored rasta prosječnih kamatonosnih depozita za 7%, smanjeni za 13% ili šest miliona KM, što je rezultat strukture depozitne osnove, odnosno većeg učešća depozita koji nose nižu kamatnu stopu, ali i politike kamatnih stopa banaka i kontinuiranog smanjenja kamatnih stopa na depozite, što je u konačnici rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 0,49% na 0,40%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, u odnosu na isti period prošle godine, smanjeni su 36% ili dva miliona KM, sa smanjenjem učešća u ukupnom prihodu sa 2,3% na 1,4%.

Kao rezultat pada kamatnih rashoda (-13%), uz blago smanjenje kamatnih prihoda (-0,5%), neto kamatni prihod povećan je za 4% ili šest miliona KM i iznosi 144 miliona KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 63,5% na 62,5%.

Operativni prihodi iznose 87 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 9% ili sedam miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 36,5% na 37,6%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe i najveći rast od 14% ili sedam miliona KM. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda kompenziraju kontinuiranim rastom naknada za izvršene usluge.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 158 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine blago su povećani (2% ili tri miliona KM), kao rezultat većih operativnih rashoda uz smanjenjene poslovne i direktne rashode isključivo kao posljedica smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 71,3% na 68,3%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 15 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine niži su za 28% ili šest miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 9,4% na 6,4%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 121 milion KM i učešćem od 53% u ukupnom prihodu su povećani 4% ili pet miliona KM u odnosu na uporedni period. Troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda zadržani su na istom nivou i iznose 59 miliona KM ili 25,7% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive bilježe povećanje od 4% ili 1,5 miliona KM, dok su ostali operativni troškovi povećani za 15% ili tri miliona KM (od čega se 43% povećanja odnosi na jednu veliku banku). Banke su u periodu nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenju obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

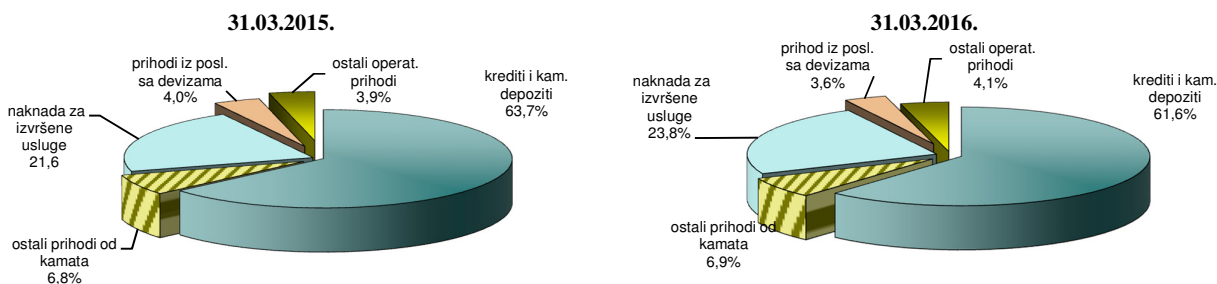
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 28: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2014.		31.03.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	1.210	0,4	253	0,1	546	0,2	21	216
Kreditni i poslovi lizinga	173.913	65,0	170.739	63,6	168.949	61,4	98	99
Ostali prihodi od kamata	18.108	6,8	18.256	6,8	18.883	6,9	101	103
UKUPNO	193.231	72,2	189.248	70,5	188.378	68,5	98	100
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	54.981	20,6	58.016	21,6	65.518	23,8	106	113
Prihodi iz posl. sa devizama	8.678	3,2	10.815	4,0	9.812	3,6	125	91
Ostali operativni prihodi	10.603	4,0	10.464	3,9	11.345	4,1	99	108
UKUPNO	74.262	27,8	79.295	29,5	86.675	31,5	107	109
UKUPNI PRIHODI (I + II)	267.493	100,0	268.543	100,0	275.053	100,0	100	102

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

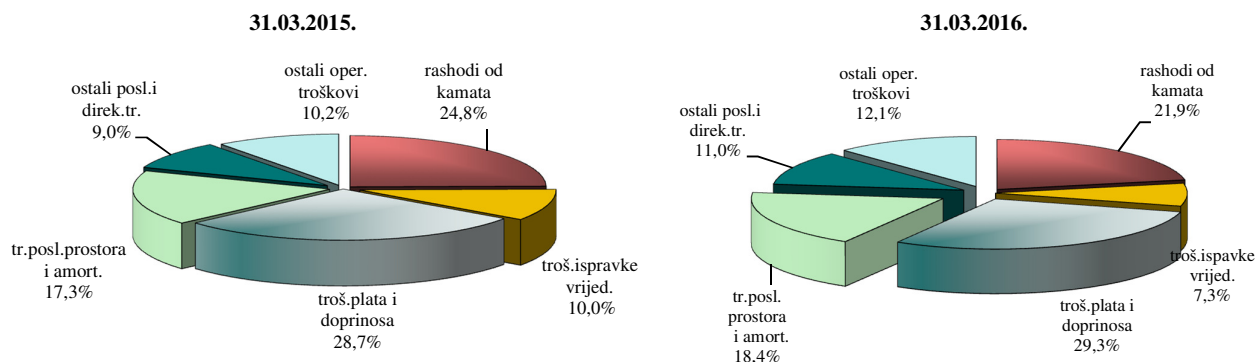

Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2014.		31.03.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	49.146	23,0	44.359	21,5	38.601	19,1	90	87
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	4.970	2,3	5.065	2,5	3.235	1,6	102	64
Ostali rashodi od kamata	3.562	1,7	1.619	0,8	2.420	1,2	45	149
UKUPNO	57.678	27,0	51.043	24,8	44.256	21,9	88	87
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	22.561	10,5	20.531	10,0	14.740	7,3	91	72
Troškovi plata i doprinosa	59.901	28,0	59.205	28,7	59.194	29,3	99	100
Troškovi posl.prostora i amortizacija	35.311	16,5	35.593	17,3	37.106	18,4	101	104
Ostali poslovni i direktni troškovi	18.046	8,5	18.734	9,0	22.324	11,0	104	119

Ostali operativni troškovi	20.356	9,5	21.095	10,2	24.357	12,1	104	115
UKUPNO	156.175	73,0	155.158	75,2	157.721	78,1	99	102
UKUPNI RASHODI (I + II)	213.853	100,0	206.201	100,0	201.977	100,0	96	98

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tabela 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima	31.03.2014.	31.03.2015.	31.03.2016.
KOEFICIJENTI			
Dobit na prosječnu aktivu	0,4	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,3	2,5	2,8
Dobit na prosječni dionički kapital	4,4	5,0	6,3
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,8
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,4
Poslovni i direktni rashodi ²⁸ /prosječna aktiva	0,3	0,3	0,2
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,8	0,7	0,7
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,0	1,0	0,9

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, kao i rasta prosječne aktive, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je na približno istom nivou od 0,4%, dok ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) bilježi povećanje sa 5,0% na 6,3%, zbog smanjenja prosječnog dioničkog kapitala (najvećim dijelom zbog značajnog pokrića gubitka kod jedne banke). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,4%), zadržana je na približno istom nivou zbog skoro istog rasta ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i finansijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod utjecajem i zavisice od dva ključna faktora: a) dalje kretanje i trend u kvalitetu aktive, odnosno nivo kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrola operativnih prihoda i troškova. S druge strane, za povećanje profitabilnosti banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i striktno poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja

²⁸ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope²⁹ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanim metodologijom³⁰.

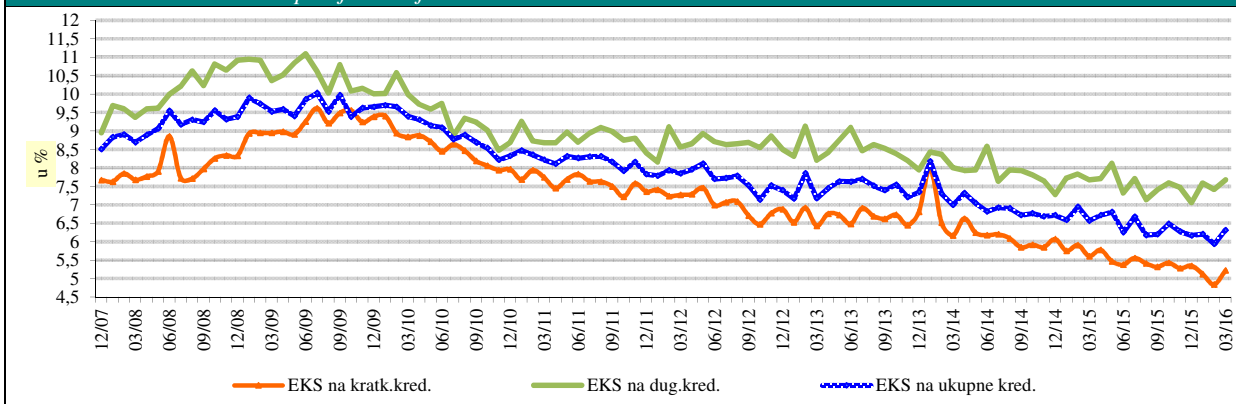
U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za decembar 2014. godine, mart, juni, septembar i decembar 2015. godine, te mart 2016. godine.

Tabela 31: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	12/2014.		03/2015.		6/2015.		9/2015.		12/2015.		3/2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	10	11	12	13	10	11	10	11	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	5,58	6,07	5,23	5,62	5,01	5,35	4,94	5,33	4,89	5,35	4,49	5,22
1.1. Privredi	5,55	5,99	5,19	5,50	4,99	5,26	4,90	5,23	4,84	5,25	4,43	5,10
1.2. Stanovništvu	6,57	8,90	8,09	11,63	7,66	11,47	7,86	11,94	8,21	11,74	7,92	13,40
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	6,00	7,28	6,85	7,73	6,49	7,24	6,51	7,40	6,18	7,06	6,52	7,68
2.1. Privredi	5,29	6,76	6,31	6,80	5,47	5,84	5,45	5,80	5,31	5,67	5,24	5,61
2.2. Stanovništvu	7,50	8,60	7,38	8,54	7,35	8,44	7,32	8,65	7,10	8,55	7,33	8,99
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	5,80	6,72	5,98	6,60	5,69	6,21	5,60	6,20	5,51	6,17	5,40	6,32
3.1. Privredi	5,43	6,32	5,45	5,81	5,13	5,43	5,02	5,36	4,99	5,38	4,63	5,22
3.2. Stanovništvu	7,44	8,62	7,40	8,64	7,36	8,53	7,34	8,75	7,13	8,64	7,35	9,12

²⁹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-prečišćeni tekst i 23/14).

³⁰ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2016. godine, ponderisana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar 0,38 procentnih poena, sa najvišom stopom zabilježenom u martu od 6,32%, a najnižom u februaru od 5,94%. Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite također bilježe oscilacije unutar 0,38 procentnih poena, dok su se dugoročne kretale unutar raspona od 0,26 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u martu 2016. godine iznosila je 5,22%, što je za 0,13 procentnih poena niže u odnosu na decembar 2015. godine, dok je ponderisana EKS na dugoročne kredite iznosila 7,68%, što je za 0,62 procentna poena više u odnosu na decembar 2015. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³¹, u posmatranom periodu 2016. godine su se kretale u suprotnom smjeru. Kamatne stope privredi su zabilježile trend daljnjeg blagog smanjenja, dok su ponderisane EKS stanovništvu generalno bile na nešto višem nivou u odnosu na prethodnu godinu.

Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u martu 2016. godine je iznosila 5,22% (12/2015: 5,38%). Kod dugoročnih kredita privrede zabilježeno je smanjenje EKS sa 5,67% na 5,61%, dok su EKS na kratkoročne kredite imale smanjenje od 0,15 procentnih poena (sa 5,25% na 5,10%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u martu 2016. godine iznosila je 9,12%, što je bilo za 0,48 procentnih poena više u odnosu na nivo iz decembra 2015. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa nivoa iz decembra 2015. godine od 11,74% povećana na 13,40%, s napomenom da je nivo iz marta 2016. godine bio najviši u 2016. godini, dok je u januaru i februaru 2016. godine EKS bila ispod 11%. EKS na dugoročne kredite stanovništva bilježi blaži rast, te je u martu 2016. godine iznosila 8,99% što je za 0,44 procentna poena više u odnosu na decembar 2015. godine.

³¹ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

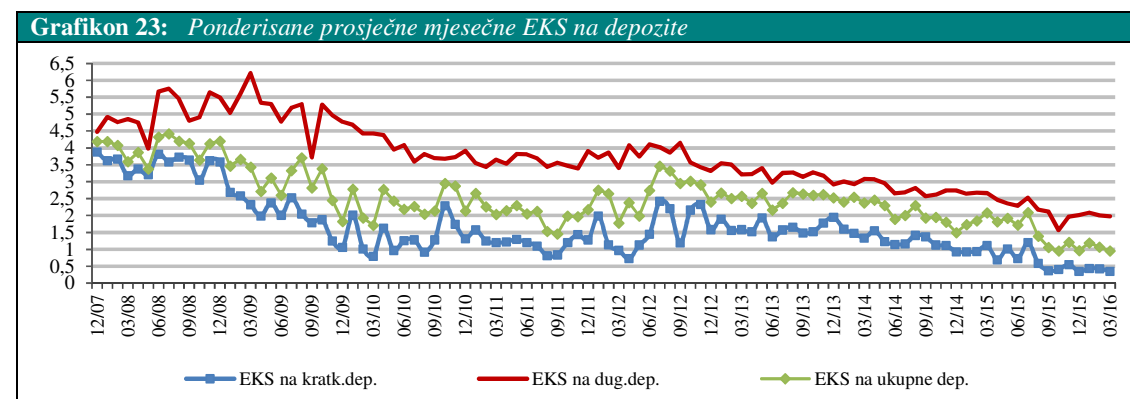

Posmatrano u periodu od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderisanih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjem nivou, primarno kod privrede, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u prvom kvartalu 2016. godine (iako su nominalne kamatne stope na kredite stanovništvu u blagom padu, EKS raste zbog povećanih naknada i drugih povezanih troškova kredita), a što se vidi u sljedećoj tabeli.

OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I kv. 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	4	5	6	7	8	9
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	6,45	7,01	6,17	6,66	5,72	6,25	5,10	5,50	4,33	4,84
1.1. Privredi	6,43	6,94	6,22	6,66	5,70	6,17	5,07	5,42	4,26	4,70
1.2. Stanovništvu	8,41	11,52	8,09	11,08	7,98	11,39	7,84	11,37	7,72	12,21
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,78	8,70	7,66	8,48	6,98	7,80	6,60	7,57	6,45	7,55
2.1. Privredi	6,86	7,51	6,65	7,12	6,19	6,81	5,63	6,20	5,12	5,44
2.2. Stanovništvu	8,44	9,57	8,35	9,40	7,66	8,66	7,36	8,65	7,33	8,95
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,99	7,70	6,82	7,46	6,32	6,98	5,81	6,48	5,23	5,99
3.1. Privredi	6,52	7,07	6,33	6,78	5,84	6,35	5,23	5,64	4,46	4,87
3.2. Stanovništvu	8,44	9,68	8,33	9,48	7,68	8,77	7,37	8,74	7,34	9,08

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

OPIS	12/2014.		03/2015.		06/2015.		09/2015.		12/2015.		03/2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	0,92	0,93	1,10	1,11	0,72	0,73	0,37	0,37	0,34	0,35	0,34	0,35
1.1. do tri mjeseca	0,42	0,42	0,27	0,27	0,27	0,27	0,13	0,13	0,21	0,21	0,25	0,25
1.2. do jedne godine	1,94	1,97	1,38	1,40	1,26	1,28	1,04	1,06	1,18	1,25	0,86	0,87
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	2,67	2,74	2,63	2,66	2,25	2,29	2,12	2,12	1,92	2,01	1,97	1,98
2.1. do tri godine	2,40	2,48	2,42	2,45	2,21	2,26	1,82	1,83	1,67	1,68	1,88	1,89
2.2. preko tri godine	3,41	3,43	3,23	3,25	2,33	2,33	2,88	2,89	2,46	2,72	2,29	2,32
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	1,47	1,50	2,06	2,08	1,69	1,72	1,05	1,06	0,92	0,96	0,94	0,95

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2015. godine, ponderisane EKS na kratkoročne, dugoročne i ukupne oročene depozite bilježe samo neznatne promjene. Ponderisana EKS na ukupne oročene depozite iznosi 0,95%, što je neznatno niže u odnosu na decembar 2015. godine.

Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je u martu 2016. godine iznosila 0,35%, što je bilo na nivou iz decembra 2015. godine. Najviša je zabilježena u januaru 2016. godine kada je iznosila 0,44%. Ponderisana EKS na dugoročne depozite bilježi niske oscilacije i iznosi 1,98%, što je na neznatno nižem nivou u odnosu na decembar 2015. godine (2,01%).

Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po periodima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi blagi rast od 0,04 procentna poena u odnosu i iznosi 0,25%. S druge strane, kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi nešto veći pad i iznosi 0,87% (12/2015: 1,25%).

Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 1,89% što predstavlja povećanje od 0,21 procentnog poena u odnosu na nivo iz decembra 2015. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u martu 2016. godine iznosi 2,32% što je smanjenje od 0,40 procentnih poena posmatrano u odnosu na decembar 2015. godine kada je ista iznosila 2,72%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva je niža za 0,10 procentnih poena u odnosu na decembar 2015. godine i iznosi 1,64%. Kod privrede, prosječna EKS u martu 2016. godine je iznosila 1,82% (decembar 2015. godine 1,81%).

Ukoliko se analizira kretanje ponderisanih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjem nivou, u zadnjih pet godina evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, uz prisutne oscilacije, takođe na najnižem nivou u posljednjih pet godina, a što se može vidjeti u tabeli u nastavku.

Tabela 34: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjem nivou i I kvartal 2016.

OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I kv. 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,45	1,47	1,65	1,67	1,20	1,23	0,60	0,61	0,40	0,40
1.1. do tri mjeseca	0,86	0,88	1,47	1,47	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27
1.2. do jedne godine	2,55	2,57	1,85	1,87	1,72	1,76	1,25	1,28	0,82	0,85
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,78	3,81	3,20	3,23	2,79	2,82	2,20	2,23	1,96	1,99
2.1. do tri godine	3,69	3,71	2,97	3,00	2,61	2,64	2,08	2,10	1,76	1,79
2.2. preko tri godine	4,44	4,50	4,15	4,18	3,32	3,34	2,48	2,52	2,49	2,50
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,61	2,64	2,51	2,53	2,04	2,07	1,41	1,43	1,04	1,05

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 35: Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	31.12.2014.		31.03.2015.		30.06.2015.		30.09.2015.		31.12.2015.		31.03.2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,05	8,22	7,90	8,07	7,91	8,08	7,96	8,16	7,81	8,01	7,65	7,85
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,09	0,09	0,09	0,09	0,08	0,08

Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u martu 2016. godine iznosila je 7,85% (smanjenje za 0,16 procentnih poena u odnosu na decembar 2015. godine), a na depozite po viđenju 0,08%, što je neznatno manje od nivoa iz decembra 2015. godine. Na ove stavke pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najslabijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

I narednih godina bankarski sektor u F BiH zadržao je dobre performanse u segmentu likvidnosnog rizika, osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, a najveće promjene dešavale su se u ročnoj strukturi izvora, prije svega depozita, zbog kontinuiranog smanjenja izloženosti prema matičnim grupacijama, čiji su depoziti kod nekoliko banaka u većinskom stranom vlasništvu bili osnovni izvor finansiranja za agresivni kreditni rast ostvaren u godinama do izbijanja krize. Takođe, prisutan je kontinuirani trend smanjenja obaveza prema stranim finansijskim institucijama-kreditorima, što je takođe dio procesa razduživanja i strateške orijentacije banaka na domaće depozite, kao osnovni izvor finansiranja kreditnog rasta.

Likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza. Ipak, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja ekonomske krize, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski krediti zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospijea.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 03. 2016. godine najveće učešće od 76% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³²) s učešćem od 5,7%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³³, sa prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon poboljšanja i rasta učešća dugoročnih depozita u periodu 2011.-2013. godina, u 2014. godini dolazi do stagnacije, dok je u 2015. godini zabilježeno blago pogoršanje, koje je nastavljeno i u prvom kvartalu 2016. godine.

- u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeu								
DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.771.888	47,6	6.645.840	50,8	6.727.681	51,4	115	101
Do 3 mjeseca	279.332	2,3	266.464	2,0	237.086	1,8	95	89
Do 1 godine	701.041	5,8	679.876	5,2	657.536	5,0	97	97
1. Ukupno kratkoročni	6.752.261	55,7	7.592.180	58,0	7.622.303	58,2	112	100
Do 3 godine	3.437.563	28,3	3.502.798	26,7	3.463.875	26,5	102	99
Preko 3 godine	1.940.922	16,0	2.004.005	15,3	2.006.765	15,3	103	100
2. Ukupno dugoročni	5.378.485	44,3	5.506.803	42,0	5.470.640	41,8	102	99
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100

Ukupni depoziti su sa 31. 03. 2016. godine na istom nivou od 13,1 milijardu KM kao i na kraju 2015. godine, s promjenama u sektorskoj strukturi, što je najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva za 2% ili 181 milion KM, a s druge strane, smanjenja depozita bankarskih institucija za 13% ili 99

³² Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³³ Prema preostalom dospijeu.

miliona, privatnih preduzeća za 3% ili 60 miliona KM i vladinih institucija za 6% ili 57 miliona KM. Depoziti stanovništva, s učešćem od 58,4%, su najveći sektorski izvor finansiranja banaka u F BiH.

Ročna struktura depozita po ugovorenom dospelju od 2012. godine ima kontinuirani trend blagog pogoršanja, u prvom kvartalu 2016. godine učešće kratkoročnih depozita je blago povećano sa 58,0% na 58,2%, a učešće dugoročnih depozita smanjeno sa 42% na 41,8%.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su pada dugoročnih depozita za 1% ili 36 miliona KM, kao posljedica pada depozita do tri godine (za 1%), najviše sektora nabankarskih finansijskih institucija i javnih preduzeća, dok su depoziti preko tri godine blago povećani za tri miliona KM, najvećim dijelom po osnovu rasta depozita stanovništva i javnih preduzeća. Kratkoročni depoziti su veći za 30 miliona KM, najvećim dijelom zbog rasta depozita stanovništva za 160 miliona KM, nebankarskih finansijskih institucija za 39 miliona KM i javnih preduzeća za 19 miliona KM, dok je pad zabilježen najvećim dijelom kod bankarskih institucija za 86 miliona KM, vladinih institucija za 58 miliona KM i privatnih preduzeća za 54 miliona KM. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 68,4% na 69,3% i javnih preduzeća sa nepromijenjenim učešćem od 9%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 72,7% (+1,1 procentni poen) imaju depoziti stanovništva, zatim depoziti javnih preduzeća 12,3%, uz smanjenje učešća za 0,3 procentna poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 63,4% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća za 0,4 procentna poena, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju učešće od 15,4% (na kraju 2015. godine 15,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospelju relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospelju, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospelja, što je prezentirano u narednoj tabeli.

- u 000 KM-

Tabela 37: Ročna struktura depozita po preostalom dospelju

DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.874.183	48,4	6.852.863	52,3	6.933.853	52,9	117	101
7- 90 dana	898.335	7,4	770.687	5,9	750.827	5,7	86	97
91 dan do jedne godine	2.054.981	17,0	2.080.342	15,9	2.023.670	15,5	101	97
1. Ukupno kratkoročni	8.827.499	72,8	9.703.892	74,1	9.708.350	74,1	110	100
Do 5 godina	3.150.040	26,0	3.190.290	24,3	3.190.899	24,4	101	100
Preko 5 godina	153.207	1,2	204.801	1,6	193.694	1,5	134	95
2. Ukupno dugoročni	3.303.247	27,2	3.395.091	25,9	3.384.593	25,9	103	100
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.092.943	100,0	108	100

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospelju znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 74,1%, sa prisutnim trendom stagnacije u prvom kvartalu 2016. godine. U odnosu na kraj 2015. godine, kratkoročni depoziti su na istom nivou, sa istim procentom učešća 74,1%, a isti je slučaj i sa dugoročnim depozitima, koji imaju isti procenat učešća u ukupnim depozitima od 25,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (94,3% dugoročnih depozita i 24,4% ukupnih depozita). Iako je smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina zaustavljeno u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 miliona KM, uz prisutan porast u 2015. godini od 34% ili 52 miliona KM, u prvom kvartalu 2016. godine dolazi do smanjenja za 5% ili 11 miliona KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospelju, može se zaključiti da je od 5,5 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 03. 2016. godine 2,1 milijarda KM, odnosno 38% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospelje manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je

najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u junu 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti³⁴. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uslova i saglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje sa dužim rokovima dospijeca. Sa 31. 03. 2016. godine pet banaka, nakon dobijene saglasnosti FBA, koriste korektivni iznos (357 miliona KM), s napomenom da su još dvije banke aplicirale za korištenje korektivnog iznosa. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji podsticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom periodu.

Međutim, supervizorska zabrinutost je takođe prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 38: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2014.		31.12.2015.		31.03.2016.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	1.210.806	10,8	1.186.501	10,2	1.180.828	10,1	98	99
Kratkoročni krediti	2.256.837	20,2	2.283.316	19,7	2.348.949	20,1	101	103
Dugoročni krediti	7.702.634	69,0	8.140.927	70,1	8.168.481	69,8	106	100
UKUPNO KREDITI	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.698.258	100,0	104	101

Na kraju prvog kvartala 2016. godine dugoročni krediti su na istom nivou od 8,2 milijarde KM, kratkoročni krediti su veći za 3% ili 66 miliona KM, iznosili su 2,3 milijarde KM, dok su dospjela potraživanja iznosila 1,2 milijarde KM, nakon smanjena od 1% ili šest miliona KM, najviše kao rezultat trajnog otpisa u iznosu od 20 miliona KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje dužnici banaka imaju u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna preduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 86% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 53%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 67,9% što je za 0,4 procentna poena više u odnosu na kraj 2015. godine, a u prvom kvartalu 2016. godine imali su blagi rast od 1%. Novčana sredstva su niža za 4% ili 205 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2015. godine, je smanjeno sa 28,3% na 27,0%.

³⁴Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli.

- u % -

Tabela 39: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁵ / ukupna aktiva	28,5	28,4	27,3
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	49,1	48,4	46,6
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	69,3	70,0	70,2
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁶	84,9	82,9	83,8
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ³⁷	83,9	82,2	83,1

Sa 31. 03. 2016. godine pokazatelji su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2015. godine.

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšan (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. i 2015. godini. Međutim, sa 31. 03. 2016. godine pokazatelj je blago pogoršan na 83,8% (+0,9 procentnih poena), kao rezultat većeg rasta kredita od rasta depozita. Kod osam banaka pokazatelj je viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, u on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti, te praksi upravljanja izvorima sredstava, kako bi se osigurala zadovoljavajuća pozicija likvidnosti.

Banke su u 2015. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH³⁸. Obavezna rezerva, kao značajan instrument monetarne politike, u BiH, u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 06. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 06. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

³⁵ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁶ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁷ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

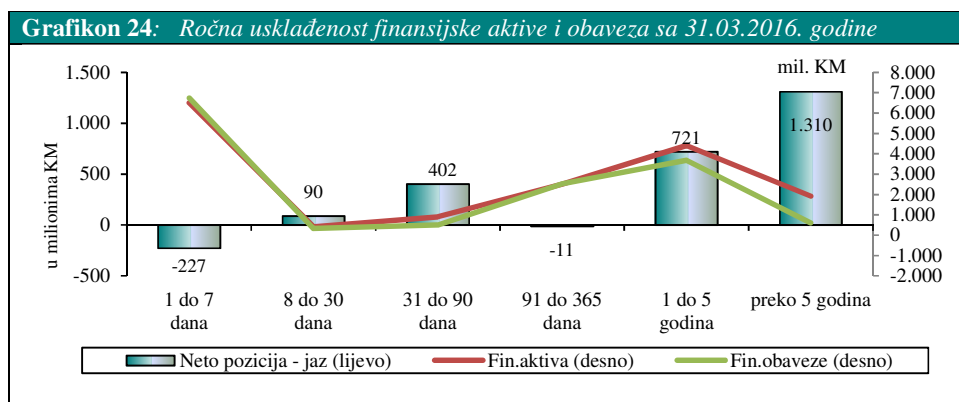
³⁸ U „Sl.glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade CB BiH bankama na iznos rezerve, koja će se primjenjivati od 1. jula 2016. godine.

- u 000 KM-

Tabela 40: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	4.060.671	4.592.752	4.525.574	113	99
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.797.970	4.310.524	4.310.170	114	100
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.351.607	7.358.839	7.413.863	116	101
4.Iznos obaveze ³⁹ :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	6 35.161	735.884	741.386	116	101
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	317.580	367.942	370.693	116	101
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek ⁴⁰					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	3.425.510	3.856.868	3.784.188	113	98
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	3.480.390	3.942.582	3.939.477	113	100

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne finansijske aktive⁴¹ i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2015. godine.

Sa 31. 03. 2016. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka u iznosu od 10,3 milijarde KM bila je veća za 253 miliona KM od kratkoročnih obaveza. U odnosu na kraj 2015. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 249 miliona KM, to je neznatno povećanje od četiri miliona KM ili 1,9%, tako da je koeficijent pokrivenosti kratkoročnih obaveza od 102,5% ostao nepromijenjen.

Kratkoročna finansijska aktiva i kratkoročne finansijske obaveze su ostale na skoro istom nivou, s promjenama pojedinih stavki. U okviru kratkoročne finansijske aktive najveće povećanje od 2,2% ili 94 miliona KM zabilježeno je kod neto kredita, kod novčanih pozajmica datih drugim bankama 121,7% ili 76 miliona KM, kod aktive za trgovinu 6,2% ili 55 miliona KM, te 3,4% ili šest miliona KM kod ostale finansijske aktive, dok je smanjenje od 4,2% ili 204 miliona KM zabilježeno kod novčanih

³⁹ U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je procenat održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴⁰ Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴¹ Finansijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

sredstava i 19,8% ili 14 miliona KM kod vrijednosnih papira koji se drže do dospijea. Finansijska aktiva preostalog roka dospijea preko jedne godine je nepromijenjena.

Obaveze sa rokom dospijea do jedne godine (10,1 milijarda KM) takođe su imale neznatnu promjenu (+ 0,1%), s promjenama u sljedećim stavkama: povećanje ostalih finansijskih obaveza za 5,4% ili 11 miliona KM i smanjenje obaveza po uzetim kreditima za 4,6% ili osam miliona KM. Obaveze s rokom dospijea preko jedne godine (4,3 milijarde KM) bilježe neznatno smanjenje od 0,9% ili 37 miliona KM, najviše kao posljedica smanjenja obaveza po uzetim kreditima za 3,9% ili 29 miliona KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijea stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴².

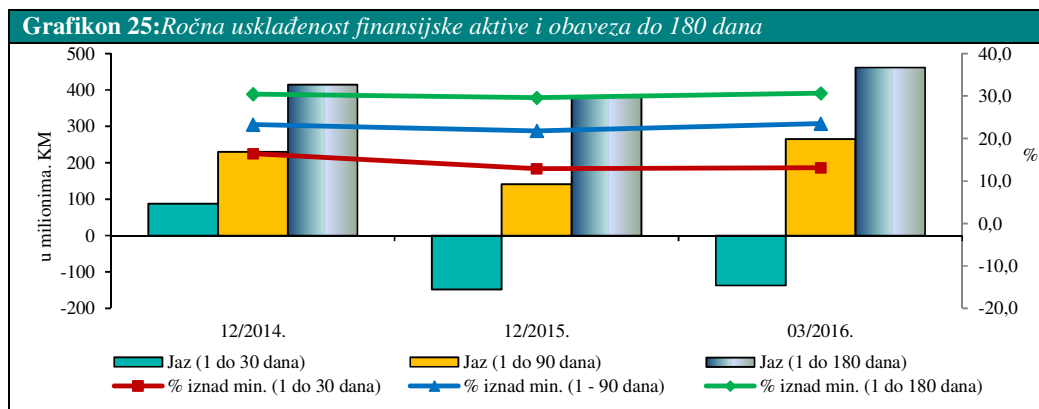
- u 000 KM -

Tabela 41: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.303.761	6.889.456	6.926.333	109	101
2. iznos finansijskih obaveza	6.215.782	7.037.944	7.063.538	113	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	87.979	-148.488	-137.205	n/a	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,4%	97,9%	98,1%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	16,4%	12,9%	13,1%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.132.287	7.762.111	7.823.917	109	101
2. iznos finansijskih obaveza	6.901.893	7.621.496	7.559.191	107	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	230.394	140.615	264.726	61	188
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	103,3%	101,8%	103,5%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	23,3%	21,8%	23,5%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	8.062.506	8.748.138	8.767.423	109	100
2. iznos finansijskih obaveza	7.647.885	8.365.780	8.305.258	109	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	414.621	382.358	462.165	92	121
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,4%	104,6%	105,6%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	30,4%	29,6%	30,6%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 03. 2016. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴² Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijea do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijea do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijea do 90 dana u plasmane s rokom dospijea do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijea do 180 dana u plasmane s rokom dospijea do 180 dana.

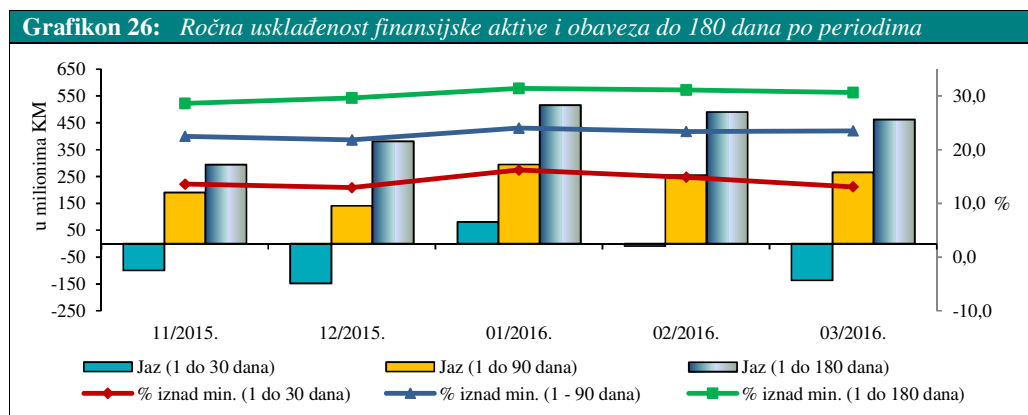

Sa 31. 03. 2016. godine finansijska aktiva u prvom intervalu do 30 dana bila je manja od finansijskih obaveza, zbog većeg povećanja finansijskih obaveza, prvenstveno depozita i ostalih finansijskih obaveza, od rasta finansijske aktive (rast neto kredita, aktive za trgovinu, pozajmica datih drugim bankama, vrijednosnih papira koji se drže do dospelja i ostale finansijske aktive, te smanjenje novčanih sredstava). U drugom i trećem intervalu finansijska aktiva bila je veća od finansijskih obaveza, zbog rasta aktive, prvenstveno neto kredita i aktive za trgovinu, i smanjenja finansijskih obaveza (najviše depozita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto viši nego na kraju 2015. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 13,1%, u drugom za 23,5% i u trećem intervalu za 30,6%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu novembar 2015.- mart 2016. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog

loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava usljed pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴³ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke⁴⁴.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 03. 2016. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 10,7% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2015. godine 11,5% ili dvije milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 40,9% ili sedam milijardi KM (na kraju 2015. godine 41,5% ili 7,1 milijarda KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴³ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Prečišćeni tekst.

⁴⁴ Članom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

-u milionima KM-

Tabela 42: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno) ⁴⁵										
Opis	31.12.2015.				31.03.2016.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	839	10,6	1.311	15,2	760	9,8	1.159	13,8	91	88
2. Krediti	29	0,4	31	0,4	27	0,4	29	0,4	93	94
3. Krediti s val. klauzulom	6.517	82,7	6.623	77,0	6.448	83,1	6.549	78,0	99	99
4. Ostalo	500	6,3	636	7,4	522	6,7	662	7,8	104	104
Ukupno (1+2+3+4)	7.885	100,0	8.601	100,0	7.757	100,0	8.399	100,0	98	98
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.498	72,8	6.153	74,9	5.455	73,1	6.091	75,1	99	99
2. Uzeti krediti	810	10,7	812	9,9	763	10,2	763	9,4	94	94
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.076	14,2	1.076	13,1	1.061	14,2	1.061	13,1	99	99
4. ostalo	170	2,3	176	2,1	185	2,5	193	2,4	109	110
Ukupno (1+2+3+4)	7.554	100,0	8.217	100,0	7.464	100,0	8.108	100,0	99	99
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	37		48		32		98			
2. Pasiva	129		208		178		229			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	239		225		148		160			
%	12,9%		12,1%		7,9%		8,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	17,1%		17,9%		22,1%		21,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁶ dominantno je učešće EURO od 70,8%, (31. 12. 2015. godine 69,2%), uz smanjenje nominalnog iznosa sa 1,4 milijarde KM na 1,3 milijarde KM. Učešće EURO u obavezama od 90,9% je nešto više nego na kraju 2015. godine, uz pad nominalnog iznosa za 75 miliona KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obaveza⁴⁷, koji je posebno značajan u aktivi (78,0% ili 6,6 milijardi KM), što je nešto više nego na kraju 2015. godine (77,0% ili 6,6 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,0% ili 1,8 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 15,6% ili 1,3 milijarde KM i ostale valute 6,4% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2015. godine ostale stavke u EURO imale su učešće od 15,9% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (10,6 milijardi KM), cca 62,0% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (98,5%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,1 milijarda KM) najveće učešće od

⁴⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godne, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁴⁷ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

79,0% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO, najviše depoziti (na kraju 2015. godine učešće obaveza u EURO bilo je 78,8% ili 6,5 milijardi KM). Učešće i iznos indeksiranih obaveza u posljednjih pet godina (s izuzetkom 2013. godine kada je ostvaren pad od 13% ili 117 miliona KM) ima trend rasta, od 2011. godine kada su iznosile 661 milion KM, što je bilo učešće od 8%, na nivo od 1,1 milijarde KM i učešće od 13,1% sa 31. 03. 2016. godine. Rast indeksiranih obaveza (skoro sve se odnosi na depozite) uslovljen je, s jedne strane, odlivom depozita i kreditnih obaveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom, a s druge strane, kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom klauzulom. U cilju održavanja devizne usklađenosti, banke povećavaju stavke indeksiranih obaveza (depozita), s napomenom da većina banaka ima dugu deviznu poziciju.

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2016. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 03. 2016. godine dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju četiri banke. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 8,5% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 21,5 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 7,9% što je za 22,1 procentni poen manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz preduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih principa i praksi za njihov, naročito u uslovima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najviši mogući nivo u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom.

Agencija za bankarstvo F BiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za sigurnije i stabilnije poslovanje banaka i bankarskog sistema u cjelini i njegovu podršku gospodarstvu i stanovništvu;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svoje nadležnosti u cilju realizacija mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i finansijski sektor;

- raditi na realizaciji preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora;
- nastaviti sa aktivnostima izgradnje regulatornog okvira (podzakonskih akata) u skladu sa usvojenom Strategijom i godišnjim planom na izradi regulative, a u cilju implementacije Bazela II/III i EU direktiva i kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijedivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - pregledati i redovno ažurirati plan za vanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
  - nastaviti sa razvojem i primjenom „Sistem ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije finansijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
  - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primjenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata,
  - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
  - nastaviti saradnju sa ECB-om i EBA-om i razmjene informacija u nadzoru banaka, te za međunarodnim finansijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
  - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja (npr. uvođenje novih proizvoda, naplata potraživanja, funkcioniranje Centralnog registra kredita-pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka i sl.), organizovati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka;
- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem, kao bitnog preduslova za efikasan i proaktivan nadzor banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji što ranijeg upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije.

Takode je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji aktivnosti iz Reformske agende za Bosnu i Hercegovinu za period 2015.-2018. godina;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- realizaciji Programa ekonomskih reformi za 2016.-2018. godina (ERP BIH 2016.-2018.);
- kreiranju i dogradnji zakonske regulative za finansijski i bankarski sektor, polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva, a koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;

- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- uspostavljanje mehanizma vansudskog restrukturiranja dugova privrednih društava;
- kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- povećanje obima kreditne aktivnosti u cilju podrške gospodarstvu, uz potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja posljedica krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- unapređenju sistema upravljanja rizicima i sistema ranog prepoznavanja pogoršanja kreditnog portfolia i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata;
- aktivno učešće u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji privrednih društava;
- pripremi i ažuriranju svojih planova vanrednih mjera;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-83-2/16
Sarajevo, 30.05.2016. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 7.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.03.2016.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1.	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2.	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3.	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444- 235	Privr. direktor SANELA PAŠIĆ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5.	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	MIRZA HUREM
6.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7.	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	Privr. direktor SAMIR MUSTAFIĆ
8.	NLB BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1.	033/720-300, fax:035/302- 802	SENAD REDŽIĆ
9.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10.	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11.	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12.	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13.	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14.	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15.	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16.	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETOVIĆ
17.	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18.	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.560.234	4.857.483	4.652.946
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	618.460	1.058.837	963.298
1b	Kamatonosni računi depozita	3.941.774	3.798.646	3.689.648
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	586.704	882.829	937.710
3.	Plasmani drugim bankama	50.836	78.420	151.406
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	11.170.277	11.610.744	11.698.258
4a	Kreditni	9.959.429	10.424.207	10.517.396
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	42	36	34
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.210.806	1.186.501	1.180.828
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	214.585	167.377	155.714
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.740	482.817	494.859
7.	Ostale nekretnine	34.120	34.077	35.662
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	23.135	22.114	20.230
9.	Ostala aktiva	241.737	265.171	267.505
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.222.838	1.211.451	1.189.286
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.160.481	1.153.862	1.131.556
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	62.357	57.589	57.730
11.	UKUPNA AKTIVA	16.150.530	17.189.581	17.225.004
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	12.130.746	13.098.983	13.092.943
12a	Kamatonosni depoziti	9.360.082	9.935.353	9.830.626
12b	Nekamatonosni depoziti	2.770.664	3.163.630	3.262.317
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
15.	Obaveze prema vladi			
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.026.503	904.050	867.917
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	359.866	161.356	153.994
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	666.637	742.694	713.923
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	156.233	119.835	119.795
18.	Ostale obaveze	417.395	468.846	474.079
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.731.027	14.591.864	14.554.884
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	11.959	11.709	11.709
21.	Obične dionice	1.221.591	1.155.783	1.155.783
22.	Emisiona ažia	136.485	132.667	132.667
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	136.397	132.579	132.579
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	618.214	836.609	981.151
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	115.520	145.215	73.076
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.419.503	2.597.717	2.670.120
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	16.150.530	17.189.581	17.225.004
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	638.913	713.765	711.058

	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	16.789.443	17.903.346	17.936.062
--	------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.03.2016. godine**

u 000 KM

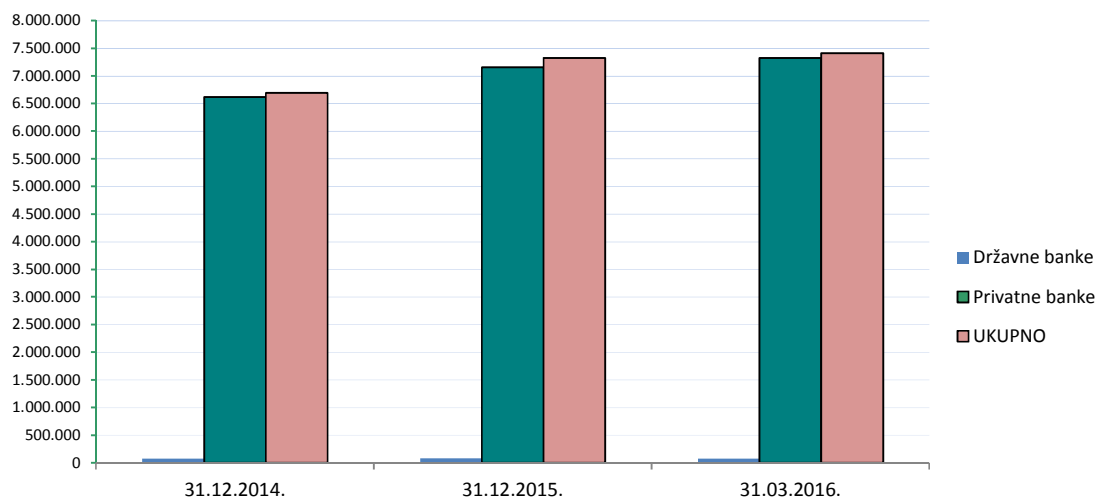
R. br.	BANKA	Aktiva		Krediti		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
1.	BOR Banka d.d. Sarajevo	242.488	1,41%	176.993	1,51%	135.978	1,04%	800
2.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	683.654	3,97%	498.032	4,26%	452.405	3,46%	1.582
3.	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	868.178	5,04%	565.817	4,84%	622.423	4,75%	-893
4.	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.562.793	9,07%	1.221.241	10,44%	1.091.289	8,33%	7.210
5.	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	206.150	1,20%	121.636	1,04%	150.405	1,15%	248
6.	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	85.598	0,50%	48.482	0,41%	59.073	0,45%	-254
7.	Moja banka d.d. Sarajevo	198.166	1,15%	132.159	1,13%	166.739	1,27%	311
8.	NLB banka d.d. Sarajevo	958.066	5,56%	659.664	5,64%	780.263	5,96%	4.131
9.	Privredna Banka d.d. Sarajevo	158.571	0,92%	102.737	0,88%	131.850	1,01%	93
10.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	402.712	2,34%	322.770	2,76%	258.311	1,97%	291
11.	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.743.575	21,73%	2.230.438	19,07%	2.968.298	22,67%	25.655
12.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	1.153.295	6,70%	944.406	8,07%	894.473	6,83%	2.619
13.	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	1.131.933	6,57%	898.006	7,68%	931.176	7,11%	5.767
14.	Union banka d.d. Sarajevo	432.627	2,51%	140.435	1,20%	363.546	2,78%	443
15.	UniCredit bank d.d. Mostar	4.370.057	25,37%	2.919.286	24,95%	3.369.096	25,73%	21.176
16.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	265.149	1,54%	197.580	1,69%	223.614	1,71%	291
17.	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	761.992	4,42%	518.576	4,43%	494.004	3,77%	3.606
	UKUPNO	17.225.004	100 %	11.698.258	100 %	13.092.943	100 %	73.076

PRILOG 4

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
Državne banke	73.072	78.771	84.714
Privatne banke	6.618.891	7.156.178	7.324.777
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.409.491

PRILOG 5

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2016. godine

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.157.710	171.687	10.870	5.509	913	2.346.689
2.	Dugoročni krediti	7.259.163	535.398	229.339	85.628	8.881	8.118.409
3.	Ostali plasmani	222.065	1.473	63	188	1.801	225.590
4.	Obračunata kamata i naknada	36.653	4.572	1.398	4.336	24.356	71.315
5.	Dospjela potraživanja	32.711	33.785	19.070	321.146	749.859	1.156.571
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama				197	24.060	24.257
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	471.628	3.468	918	1.885	34.492	512.391
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	10.179.930	750.383	261.658	418.889	844.362	12.455.222
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	199.997	62.808	65.575	249.344	844.360	1.422.084
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	119.558	48.611	99.581	216.256	705.280	1.189.286
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	113.721	39.525	13.477	71.074	146.087	383.884
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	87.032	29.572	22.304	80.427	59.757	279.092
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						194.221
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						5.959.068
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						18.414.290

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.692.817
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	850.692
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	513.186
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	7.927
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	12.624
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	101.452
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	780.370
	UKUPNO pozicija 14	5.959.068
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	180.216

PRILOG 5A

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2016. godine**

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	370.050	31.774	3.191	200	3	405.218
2.	Činidbene garancije	579.474	97.805	431	4.845	218	682.773
3.	Nepokriveni akreditivi	39.871	120	108			40.099
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.503.648	74.776	1.040	139	242	1.579.845
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	12.988	153		1	145	13.287
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.506.031	204.628	4.770	5.185	608	2.721.222
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	49.302	13.286	1.254	2.989	608	67.439
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	24.792	2.724	923	4.366	361	33.166
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	29.225	11.785	887	197	253	42.347
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	23.968	10.045	1.114	1.365	150	36.642
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVEI IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						11.996
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						509.431
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						3.230.653
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjedenih novčanim depozitom						40.866
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuslovnom otkazivanju						469.235

PRILOG 6

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	3.459	1.574	546
2)	Plasmani drugim bankama	2.199	1.693	413
3)	Kreditni i poslovi lizinga	692.603	689.317	168.949
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	7.246	6.393	1.248
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	1.307	49	8
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	7	3	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	63.895	67.095	17.213
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	770.716	766.124	188.378
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	192.455	172.146	38.601
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	18.880	14.823	3.235
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	11.206	7.834	1.909
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.877	1.827	511
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	224.418	196.630	44.256
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	546.298	569.494	144.122
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	45.760	49.261	9.812
b)	Naknade po kreditima	6.658	8.376	2.199
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	25.160	24.334	5.917
d)	Naknade za izvršene usluge	208.544	223.395	57.402
e)	Prihod iz poslova trgovanja	219	290	152
f)	Ostali operativni prihodi	39.580	42.305	11.193
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	325.921	347.961	86.675
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktivne, rezerviranja za potenc.obaveze i ost.vrijed.usklađ	148.251	130.018	14.740
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	80.006	89.577	22.324
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	228.257	219.595	37.064
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	248.007	248.495	59.194
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktivne i režija	152.243	159.665	37.106
3)	Ostali operativni troškovi	105.326	117.274	24.357
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	505.576	525.434	120.657
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	733.833	745.029	157.721
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	187.898	245.939	74.223
5.	GUBITAK	49.512	73.513	1.147
6.	POREZI	21.304	26.567	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	39	309	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	1.601	953	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	166.388	219.594	74.223

10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	80.868	74.379	1.147
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	115.520	145.215	73.076

PRILOG 7

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH - AKTIVNI BILANS

R.br	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
OSNOVNI KAPITAL BANKE				
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioriternih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	1.217.909	1.151.971	1.151.971
1.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioriternih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.550	12.431	12.431
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvareh pri uplati dionica	136.485	132.667	132.667
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	106.051	163.794	163.794
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporez. na osnovu odluke skupštine banke	409.634	427.706	453.812
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	108.756	122.065	122.065
1.a.	UKUPNO(od 1.1 do 1.6)	1.991.385	2.010.634	2.036.740
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	122.705	28.371	102.751
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	50.868	74.379	1.147
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih(trezorskih) dionica u posjedu banke	81	102	102
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom	41.873	49.837	49.379
1.11.	Iznos odloženih poreskih sredstava	2.780	1.641	1.550
1.12.	Iznos negat. revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promj. fer vrijed. imovine	1.282	1.696	2.473
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	219.589	156.026	157.402
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.771.796	1.854.608	1.879.338
DOPUNSKI KAPITAL BANKE				
2.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih priorit. kumul. dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	3.091	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih priorit. kumul. dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	229.895	209.071	210.477
2.4.	Iznos pozit. revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promj. fer vrijedn. imovine	23.703	9.735	9.759
2.5.	Iznos dobiti za koju je Agencija izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0		
2.6.	Iznos subordinisanih dugova	154.814	107.918	108.801
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.419	1.422	1.422
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	412.922	331.236	333.549
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE				
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelazi 5% visine Osnovnog kapitala banke	1.678	1.007	0
3.3.	Potraživanja od dionič. koji posjed. značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa Agencije i poslovne politike banke	1.509	755	757
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne saglasnosti Agencije	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	199.890	204.559	203.109
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	203.077	206.321	203.866
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	1.981.641	1.979.523	2.009.021
B.	RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	11.394.469	11.946.433	12.009.683

C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	12.376.719	12.923.167	13.010.701
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	16,0%	15,3%	15,4%

u 000 KM

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2014.	31.12.2015.	31.03.2016.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	64	66	65
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	312	341	349
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	513	490	469
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	521	537	540
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	164	125	127
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	75	77	76
7	Moja banka d.d.Sarajevo	142	133	123
8	NLB banka d.d. Sarajevo	430	424	433
9	Privredna Banka d.d Sarajevo	164	142	139
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	291	248	227
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.478	1.355	1.345
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	435	420	421
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	475	471	477
14	Union banka d.d. Sarajevo	202	181	186
15	UniCredit bank d.d. Mostar	1.216	1.208	1.223
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	231	200	200
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	247	265	277
	UKUPNO	6.960	6.683	6.677